

Φεδερικό, Γκαρθία Λόρκα
ΜΑΤΩΜΕΛΟΣ Γάμος

Ελληνική απόδοση
Νίκου Γκάτσου

ΛΚΑΡΟΣ

ΤΣΑΡΟΥΧ 5/64

Ἐξώφυλλο Γιάννη Τσαρούχη

ΜΑΤΩΜΕΝΟΣ ΓΑΜΟΣ

ΦΕΔΕΡΙΚΟ ΓΚΑΡΘΙΑ ΛΟΡΚΑ

ΜΑΤΩΜΕΝΟΣ
ΓΑΜΟΣ

Ἑλληνική ἀπόδοση

ΝΙΚΟΥ ΓΚΑΤΣΟΥ

ΙΚΑΡΟΣ

ΜΑΤΩΜΕΝΟΣ ΓΑΜΟΣ

ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΣΕ ΤΡΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

ΚΑΙ ΕΦΤΑ ΕΙΚΟΝΕΣ

Π Ρ Ο Σ Ω Π Α

ΜΑΝΑ

ΝΥΦΗ

ΠΕΘΕΡΑ

ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΛΕΟΝΑΡΔΟ

ΔΟΥΛΑ

ΓΕΙΤΟΝΙΣΑ

ΚΟΡΙΤΣΙΑ

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

ΓΑΜΠΡΟΣ

ΠΑΤΕΡΑΣ ΤΗΣ ΝΥΦΗΣ

ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ (ΣΑ ΖΗΤΙΑΝΑ)

ΕΥΛΟΚΟΠΟΙ

ΠΑΛΗΚΑΡΙΑ

Π Ρ Α Ξ Η Π Ρ Ω Τ Η

ΕΙΚΟΝΑ ΠΡΩΤΗ

Μιά κίτρινη κάμαρα.

ΓΑΜΠΡΟΣ
(μπαίνοντας)

Μάνα.

ΜΑΝΑ

Τ' είναι;

ΓΑΜΠΡΟΣ

Έγώ πάω.

ΜΑΝΑ

Γιά ποῦ;

ΓΑΜΠΡΟΣ

Γιά τ' ἀμπέλι. (Πάει νά φύγει.)

ΜΑΝΑ

Στάσου ντέ.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Θέλεις τίποτα;

ΜΑΝΑ

Τὸ κολατσιό σου, παιδί μου.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Άσε. Τρώω σταφύλια. Δός μου τὸ μαχαίρι.

MANA

Τί νά τὸ κάνεις;

ΓΑΜΠΡΟΣ
(γελώντας)

Νά τὰ κόψω.

MANA

(μουρμουριστά, καθώς ψάχνει για να το βρει)

Τὸ μαχαίρι, τὸ μαχαίρι... Καταραμένα νά εἶναι ὅλα, κι ἐκεῖνος ὁ κακοῦργος πὸ τὰ σοφίστηκε.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Δὲν ἀλλάζεις κουβέντα;

MANA

Καὶ τὰ ντουφέκια καὶ τὰ πιστόλια καὶ τοὺς σογιάδες τοὺς πὸ μικροῦς, ἀκόμα καὶ τὰ ξινιάρια καὶ τὰ δεκριάνια τ' ἄλωνιού.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Καλὰ τώρα.

MANA

Καθετὶ πὸ μπορεῖ νά σκίσει τὸ κορμὶ ἐνοῦ ἄντρα. Ἐνοῦ λεβέντη, μὲ τὸ λουλούδι στὸ στόμα του, πὸ ξεκινάει για τις ἐλιές καὶ τ' ἀμπέλια του, γιατί ἔτσι τὸ θέλει, εἶναι δικὰ του, τὰ ἔχει ἀπὸ τὸν παπούλη καὶ τὸν πατέρα του...

ΓΑΜΠΡΟΣ
(χαμηλώνοντας τὸ κεφάλι)

Σώπα.

MANA

... καὶ δὲ ματαγυρίζει ποτές. Ἡ, κι ἂν γυρίσει, εἶναι για νὰ τοῦ βάλουν ἀπάνου του ἓνα κλωνάρι βάγια ἢ νὰ τοῦ

ρίξουν ένα πιάτο χοντράλατο να μην τουμπανιάσει. Δεν ξέρω πώς τὸ βαστάει ἡ καρδιά σου κι ἔχεις μαχαίρι ἀπάνου σου, οὔτε κι ἐγὼ πῶχω τὸ φίδι κλεισμένο μὲς στὸ ντουλάπι.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Δὲν παύεις;

ΜΑΝΑ

Καὶ χίλια χρόνια νὰ ζήσω, γιὰ τίποτ' ἄλλο δὲ θὰ μιλάω. Εἶχα τὸν πατέρα σου, πού μοσκοβόλαγε κοντά μου σὰν τὸ γαρούφαλο, καὶ δὲν τὸν χάρηκα καλὰ-καλὰ οὔτε τρία χρόνια. Εἶχα τὸν ἀδερφό σου. Πές μου, εἶναι σωστό, εἶναι δίκιο, μπορεῖ ἕναπραματάκι τόσο δὰ σὰν τὸ μαχαίρι καὶ τὸ πιστόλι, μπορεῖ νὰ τὸν ξεκάνει μονομιᾶς ἕναν ἄνθρωπο, ἕναν ἄντρα γερὸ σὰ βουβάλι; Ποτέ, ποτέ δὲ θὰ πάψω. Τὰ χρόνια περνᾶν, κι ἐμένα ἡ ἀπελπισιὰ μοῦ περοιάζει τὰ μάτια, πάει νὰ μοῦ ξεριζώσει τὰ μαλλιά.

ΓΑΜΠΡΟΣ

(δυνατὰ)

Θὰ πάψεις πιά;

ΜΑΝΑ

Ὁχι. Ὁχι, δὲ θὰ πάψω. Μπορεῖ κανεὶς νὰ μοῦ τοὺς φέρει πίσω, τὸν ἀδερφό σου καὶ τὸν πατέρα σου; Πές μου, μπορεῖ; Ἡ φυλακή, λένε. Τί νὰ τὴν κάνω ἐγὼ τὴ φυλακή; Ἐκεῖ μέσα τρῶνε, φουμέρνουνε, παίζουνε τὰ μουζούκια καὶ γλεντᾶν. Ὅμως ἐμένα οἱ πεθαμένοι μου κοιμῶνται χορταριασμένοι, ἀμίλητοι, μιὰ χούφτα χῶμα. Δυὸ ἄντρες πού ἡ ὁμορφιά τους εἶτανε σὰν τὸ γεράνι τὴν ἀνοιξη. Κι οἱ φονιάδες, μέσ' ἀπ' τὰ παρεθύρια τῆς φυλακῆς, τηρᾶνε τὰ βουνὰ καὶ χαίρουνται.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Μὴ θές νὰ πάω νὰ τοὺς σκοτώσω;

MANA

"Οχι. Μιλῶ ἔτσι γιατί . . . πῶς νά μὴ μιλήσω σὰ σὲ βλέπω
ν' ἀδρασκελᾶς τούτη τὴν πόρτα; Γιατί δὲ θέλω νά 'χεις
μαχαίρι ἀπάνου σου. Γιατί . . . δὲν ἤθελα νά μοῦ πᾶς στὸν
κάμπο.

ΓΑΜΠΡΟΣ
(γελώντας)

"Αειντε!

MANA

Ναί. "Ηθελα νά εἰσουν κορίτσι. Γιατί δὲ θά 'φευγες τώρα
γιὰ τὸ ποτάμι καὶ θά καθόμασταν οἱ δύο μας ἐδῶ, νά
κεντᾶμε μαζὶ καὶ νά πλέκουμε.

ΓΑΜΠΡΟΣ
(γελώντας, πιάνει τὴ Μάνα ἀπὸ τὸ μπράτσο)

Μανούλα, νά σὲ πάρω καὶ σένα στ' ἀμπέλι;

MANA

Τί νά μὲ κάνεις στ' ἀμπέλι ἐμένα τὴ γριά; Νά μὲ βάλεις
κάτου ἀπ' τὰ κληματόφυλλα;

ΓΑΜΠΡΟΣ
(τὴ σηκώνει στὰ χέρια του)

Γριά, γριά, μπαμπόγρια!

MANA

Ὁ πατέρας σου μ' ἔπαιρνε στ' ἀμπέλια, τί θαρρεῖς; Εἶ-
τανε δυνατὴ γενιά, γερὸ αἷμα. Ὁ παπούλης σου εἶχε
σπαρμένο σὲ κάθε σταυροδρόμι κι ἀπὸ 'να παιδί. "Ἐτσι
τοὺς θέλω νά 'ναι! Ὁ ἄντρας, ἄντρας μὲ καρδιά, καὶ τὸ
σιτάρι, σιτάρι.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Κι ἐγώ, μάνα;

ΜΑΝΑ

Ἐσύ, τί;

ΓΑΜΠΡΟΣ

Νά τὰ ξαναλέμε τώρα;

ΜΑΝΑ
(σοβαρή)

Ἄ!

ΓΑΜΠΡΟΣ

Σοῦ κακοφαίνεται πού στό λέω;

ΜΑΝΑ

Ὅχι.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Ἐμ, τότες;

ΜΑΝΑ

Καλά-καλά δὲν τὸ ξέρω κι ἡ ἴδια. Εἶναι παράξενο. Δὲ λέω, τὸ κορίτσι εἶναι καλό. Ψέματα νὰ εἰπῶ; Ἐχει τρόπους. Εἶναι δουλεύτρα. Ζυμώνει τὸ ψωμί, μπαλώνει τὰ φουστάνια τῆς μοναχῆ τῆς. Μὰ σὰν ἀκῶ τ' ὄνομά τῆς, εἶναι σὰ νὰ μοῦ δίνουν μιὰ πετριὰ κατακούτελα.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Κουταμάρες.

ΜΑΝΑ

Χειρότερα κι ἀπὸ κουταμάρες, τὸ ξέρω. Εἶναι πού μένω ἔρμη, πού θὰ μοῦ φύγεις γρήγορα, κι ἄλλον ἀπὸ σένα δὲν ἔχω.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Μὰ θὰ ῥθεῖς μαζί μας.

MANA

"Όχι. Πῶς μπορῶ νὰ τοὺς ἀφήσω μοναχοὺς ἐδῶ, τὸν πατέρα σου καὶ τὸν ἀδερφό σου; Πρέπει κάθ' αὐγὴ νὰ παγαίνω νὰ βλέπω. Γιατὶ ἂν πεθάνει κανένας ἀπὸ τοὺς Φελίξ, ἀπὸ τὴ φαμπελιά τῶν φονιάδων, καὶ τότε θάψουν κοντὰ τους; Αὐτὸ μοῦ ἔλειπε! Χά! Αὐτὸ ἔλειπε νὰ γίνει. Ἐγὼ ἢ ἴδια θὰ τοὺς ξεθάψω μὲ τὰ νύχια μου καὶ θὰ τοὺς ρίξω νὰ τοὺς φᾶνε τὰ ὄρνια.

ΓΑΜΠΡΟΣ

(δυνατὰ)

Πάλι τὰ ἴδια!

MANA

Συμπάθα με. (Σιωπή.) Πόσον καιρὸ τήνε ξέρεις;

ΓΑΜΠΡΟΣ

Τρία χρόνια. Στ' ἀναμετάξυ ἀγόρασα καὶ τ' ἀμπέλι.

MANA

Τρία χρόνια. Εἴταν ξανὰ ἀρρεβωνιασμένη, δὲν εἴτανε;

ΓΑΜΠΡΟΣ

Δὲν ξέρω. "Όχι, μοῦ φαίνεται. Δὲ βαριέσαι. Τὰ κορίτσια τηρᾶν νὰ βροῦν ποιὸν θὰ πάρουνε.

MANA

Ναί. Μὰ γὼ κανέναν δὲν τήραξα. Τήραξα τὸν πατέρα σου, καὶ ἅμα μοῦ τὸν σκοτώσανε, τήραξα τὸν τοῖχο κατὰματα. "Άλλον ἄντρα δὲν ἤξερα. Ἐτσι εἶμουνα καὶ ἔτσι ἔμεινα γώ.

ΓΑΜΠΡΟΣ

"Η ἀρρεβωνιαστικιά μου εἶναι καλὸ κορίτσι.

MANA

Τὸ ξέρω, δὲ λέω. Μὰ ὅπως καὶ νὰ 'ναι, ἤθελα νὰ 'ξερα τί πράμα εἴταν ἢ μάνα της.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Και τί έχει να κάνει;

ΜΑΝΑ

(τόν κοιτάζει)

Γιέ μου.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Τ' είναι πάλι;

ΜΑΝΑ

Τίποτα. Έχεις δίκιο! Πότε λές να τῆς πάω τὰ καλέσματα;

ΓΑΜΠΡΟΣ

(χαρούμενος)

Ξέρω κι εγώ; Τὴν Κυριακή, τί λές, καλά είναι;

ΜΑΝΑ

(σοβαρή)

Θὰ τῆς πάω τ' ἀσημένια τὰ σκουλαρίκια πού 'ναι παλιά,
κι ἐσύ λέω να τῆς πάρεις...

ΓΑΜΠΡΟΣ

Γιὰ πές μου. Ἐσύ καταλαβαίνεις καλλίτερα.

ΜΑΝΑ

Νὰ τῆς πάρεις κάλτσες κεντητές, καὶ να παραγγείλεις
γιὰ σένα δυὸ φορεσιές... Ὅχι, τρεῖς! Νὰ σὲ καμαρώσω,
πού σ' ἔχω κι εγὼ μονάκριβο.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Φεύγω. Ταχιά θὰ πάω να τὴν ἰδῶ.

ΜΑΝΑ

Νὰ πᾶς, καὶ να ἰδοῦμε ἂν θὰ με κάνεις κι ἐμένα να χαρῶ με
πεντέξη ἀγγονάκια, ἥ καὶ παραπάνου ἅμα σ' ἀρέσει, ἀφοῦ

ὁ πατέρας σου δὲν πρόφτασε νὰ τὰ κάνει μὲ μένα.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Τὸ πρῶτο θὰ εἶναι δικό σου.

MANA

Ὅχι ὅμως ὅλο ἀγόρια. Νὰ κάνετε καὶ κορίτσια. Νὰ τοὺς κεντάω τὰ φουστανάκια τους καὶ νὰ τοὺς ράβω νταντέλες, νὰ ξαλαφρώσω κι ἐγώ.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Νὰ ιδεῖς ποὺ ἡ ἀρρεβωνιαστικιά μου θὰ σ' ἀρέσει.

MANA

Ναί, θὰ μ' ἀρέσει. (Πάει νὰ τὸν φιλήσει, μὰ σταματᾷ.)
Τράβα, τώρα μεγάλωσες πολὺ γιὰ νὰ σὲ φιλήσω. Ἔχε
τα τὰ φιλιὰ σου γιὰ τὴ γυναίκα σου. (Σιωπὴ. Σιγανά.)
Ἄμα θὰ γίνεῖ δικιά σου.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Πάω.

MANA

Νὰ σκάψεις καὶ τ' ἀμπελάκι τοῦ μύλου. Θὰ ξεραθεῖ ὅπως
τ' ἄφησες.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Καλά! Τὸ εἴπαμε.

MANA

Ἡ Παναγιὰ μαζί σου. (Ὁ Γαμπρὸς βγαίνει. Ἡ Μάνα κά-
θεται μὲ τὴ ράχη γυρισμένη στὴν πόρτα. Φαίνεται στὴν
εἴσοδο μιὰ Γειτόνισα ντυμένη μὲ σκοῦρο φόρεμα καὶ μὲ
μαντίλια στὸ κεφάλι.) Καλῶς την!

ΓΕΙΤΟΝΙΣΑ

Πῶς τὰ πᾶς;

MANA

Δὲν τὰ βλέπεις;

ΓΕΙΤΟΝΙΣΑ

Κατέβηκα στὸ παζάρι καὶ πέρασα νὰ σὲ ἰδῶ. Ἐσὺ οὔτε φαίνεσαι. Εἶναι κι ἀλάργα τὰ σπίτια μας.

MANA

Εἴκοσι χρόνια ἔχω ν' ἀνέβω στὴ ρούγα σας.

ΓΕΙΤΟΝΙΣΑ

Ἐσὺ καλὰ εἶσ' ἐδῶ.

MANA

Λές;

ΓΕΙΤΟΝΙΣΑ

"Ὅλα λησμονιῶνται. Προχτὲς φέραν τὸ γιὸ τῆς κουμπάρας μου, τοῦ ἔχε κομένα ἢ μέγγενη καὶ τὰ δυὸ του τὰ χέρια. (Κάθεται.)

MANA

Τὸν Ραφαήλ;

ΓΕΙΤΟΝΙΣΑ

Ναί. Γι' αὐτὸ μὴ λές τίποτα. Καμιὰ φορὰ σκέφτομαι τί καλὰ ποὺ εἶναι ὁ γιός σου κι ὁ γιός μου ἐκεῖ ποὺ εἶναι! Νὰ ξέρουμε πὼς κοιμῶνται ξέγνιαστοι, κι ὄχι νὰ μᾶς τρώει ἢ λαχτάρα μὴ γυρίσουν μισοί.

MANA

Πάψε. Τὰ λόγια δὲν ὠφελοῦν. Τὸ σαράμι εἶναι βαθιά.

ΓΕΙΤΟΝΙΣΑ

"Αχ!

MANA

"Αχ!

(Σιωπή.)

ΓΕΙΤΟΝΙΣΑ

(λοπημένη)

"Ο γιός σου ποῦ εἶναι;

MANA

"Οξω βγήκε.

ΓΕΙΤΟΝΙΣΑ

Τ' ἀμπέλι πάει! Τ' ἀγόρασε.

MANA

Εἶτανε τυχερός.

ΓΕΙΤΟΝΙΣΑ

"Ε, τώρα πιά καιρός του νὰ παντρευτεῖ.

MANA

(σὰ νὰ ξυπνάει, φέρνει τὴν καρέκλα τῆς κοντὰ στὴν-
καρέκλα τῆς Γειτόνισας)

Δὲ μοῦ λές;

ΓΕΙΤΟΝΙΣΑ

(σὲ τόνο ἐμπιστευτικό)

Τί;

MANA

Τὴν ἀρρεβωνιαστικιά τοῦ γιοῦ μου, τὴν ξέρεις;

ΓΕΙΤΟΝΙΣΑ

Καλὸ κορίτσι.

MANA

Ναί, μὰ...

ΓΕΙΤΟΝΙΑ

Τώρα, τί κρύβει μέσα της, πού νά τὸ ξέρει κανένας; Ἐκείνη ζεῖ ὀλομόναχη μὲ τὸν πατέρα της ἐκεῖ πέρα, τέσσερες ὥρες ἀπὸ δῶ. Πολὺ ἀλάργα, ξέρω κι ἐγὼ τί νά εἰπῶ; Ἀλλὰ εἶναι καλή. Συνήθισε στὴ μονάξια.

MANA

Τὴ μάνα της, τὴν ἤξερες;

ΓΕΙΤΟΝΙΑ

Τὴ μάνα της; Ναί, τὴν ἤξερα. Ὁμορφὴ γυναῖκα. Ἐλαμπε σὰν τὴν Παναγιά. Μὰ νά σοῦ εἰπῶ, ἐμένα ποτέ της δὲ μ' ἄρесе. Δὲν τὸν ἀγάπαγε, λένε, τὸν ἄντρα της.

MANA

(δυνατὰ)

Ἐσεῖς πιά! Ὅλα τὰ ξέρετε!

ΓΕΙΤΟΝΙΑ

Νὰ μὲ συμπαθᾶς. Δὲν τό εἶπα νά τὴν κατηγορήσω, ἀλλὰ ἔτσι εἶναι. Τώρα, ἂν εἶτανε τίμια ἢ ὄχι, κανεὶς δὲν τὸ ξέρει. Μιὰ φορὰ τίποτα δὲν ἀκούστηκε γιὰ λόγου της. Εἶτανε ψηλομύτα καὶ ἀκατάδεχτη.

MANA

Τί ἄλλο θὰ εἰπεῖς ἀκόμα!

ΓΕΙΤΟΝΙΑ

Ἐσὺ δὲ μὲ ρώτησες;

MANA

Σωστά. Μόνο δὲν ἤθελα νά τις ἤξερε κανεὶς, οὔτε τὴ ζωντανή, οὔτε τὴν πεθαμένη. Νὰ εἶτανε σὰν τὰ τριβόλια ὅπου κανεὶς δὲν τὰ μελετάει, μὰ πού ἀγκελώνουν τὸ κορμί σὰν ἔρθει ἡ ὥρα.

ΓΕΙΤΟΝΙΣΙΑ

Ἔχεις δίκιο. Τοῦ γιοῦ σου τοῦ ἀξίζει ὅ,τι κι ἂν πεῖς.

MANA

Ναί, τοῦ ἀξίζει. Γι' αὐτὸ μὲ νιάζει κι ἐμένα. Εἶχ' ἀκουστὰ πῶς εἶταν ἀρρεβωνιασμένη ξανά.

ΓΕΙΤΟΝΙΣΙΑ

Ναί, ὅταν εἶτανε δεκαπέντε χρονῶν. Ὑστερα τὰ χαλάσανε. Κεῖνος παντρεύτηκε μὲ μιὰ ξαδέρφη της ἐδῶ και δυὸ χρόνια. Κανένας πιά δὲ θυμᾶται τὸν ἀρρεβῶνα της.

MANA

Ἐσὺ πῶς τὸν θυμᾶσαι;

ΓΕΙΤΟΝΙΣΙΑ

Ἐμένα μὲ ρώτησες.

MANA

Ὁ καθένας θέλει νὰ μάθει γιὰ κεῖνο ποὺ τὸν πονεῖ. Ποιὸν εἶταν, λές, ἀρρεβωνιασμένη;

ΓΕΙΤΟΝΙΣΙΑ

Τὸν Λεονάρδο.

MANA

Ποιὸν Λεονάρδο;

ΓΕΙΤΟΝΙΣΙΑ

Τὸν Λεονάρδο, τὸν Φελίξ.

MANA

(σηκώνεται)

Τὸν Φελίξ!

ΓΕΙΤΟΝΙΣΙΑ

Εὐλογημένη μου, τί φταίει ὁ Λεονάρδο; Τὸν καιρὸ ποὺ

είχατε σείς τούς καβγάδες σας, εΐταν ὀχτῶ χρονῶν παιδί.

ΜΑΝΑ

Ἀλήθεια . . . Μὰ σὰν ἀκούω νὰ λένε Φελίξ, τὸ ἴδιο εἶναι. (Μουρμουριστά.) Φελίξ, καὶ γιομίζει τὸ στόμα μου λάσπη (φτύνει) καὶ θέλω νὰ φτύσω, νὰ φτύσω γιὰ νὰ μὴν κάνω φονικό.

ΓΕΙΤΟΝΙΣΑ

Ἔλα τώρα. Τί θὰ κερδίσεις ἔτσι;

ΜΑΝΑ

Τίποτα. Μὰ δὲν μπορῶ νὰ κάνω κι ἄλλιῶς. Δὲν τὸ καταλαβαίνεις;

ΓΕΙΤΟΝΙΣΑ

Μὴν ἀντιστέκεσαι στὴ χαρὰ τοῦ παιδιοῦ σου. Μὴν τοῦ μιλάς, μὴν τοῦ λές τίποτα. Ἐγέρασες κι ἐσὺ σὰν κι ἐμένα. Καλλίτερα πιά νὰ σωπαίνουμε μεῖς οἱ δυό.

ΜΑΝΑ

Ἐχεις δίκιο. Δὲ θὰ τοῦ εἰπῶ τίποτα.

ΓΕΙΤΟΝΙΣΑ

(τὴ φιλεῖ)

Τίποτα μὴν τοῦ λές.

ΜΑΝΑ

(ἤρεμη)

Ἄχ, τ' εἶν' ὁ κόσμος!

ΓΕΙΤΟΝΙΣΑ

Πάω, γιὰτὶ ὅπου νὰ ἔναι θὰ ἴρθοῦν οἱ ἄντρες ἀπὸ τὸ θέρο.

ΜΑΝΑ

Εἶδες τί κάψα σήμερα;

ΓΕΙΤΟΝΙΣΙΑ

Τὰ παιδιά πού τούς πήγαν τὸ νερό, γυρίσαν πίσω κατά-
μαυρα. Καλοβράδι, γειτόνισα.

ΜΑΝΑ

Ὦρα καλή.

*(Ἡ Μάνα προχωρεῖ πρὸς τὴν ἀριστερὴν πόρτα. Στὴ
μέση τοῦ δρόμου στέκεται κι ἄργὰ σταυροκοπιέται.)*

ΑΥΛΑΙΑ

ΕΙΚΟΝΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Μιά κάμαρα τριανταφυλλιά, στολισμένη μ' ἀγκαλιές
ἀγριολούλουδα. Στὴ μέση, τραπέζι σκεπασμένο μὲ τρα-
πεζομάντηλο. Ἔίναι πρωί.

(Ἡ πεθερὰ τοῦ Λεονάρδο κρατεῖ στὴν ἀγκαλιά της
ἓνα παιδί καὶ τὸ νανουρίζει. Ἡ Γυναίκα του, στὴν ἄλλη
ἄκρη τῆς κάμαρας, πλέκει.)

ΠΕΘΕΡΑ

Νάνι, τὸ παιδί μου, νάνι,
πού δὲν ἤθελε νερὸ
τ' ἄλογό μας τὸ μεγάλο.
Νάνι, τὸ νερὸ τὸ μαῦρο
μὲς στὰ πράσινα χορτάρια,
νάνι, στὸ μικρὸ γιοφύρι
πού ψιλὸ τραγοῦδι πιάνει.
"Ἄχ, καρδούλα μου, ποιὸς ξέρει
τί νὰ λέει τὸ ποταμάκι
πού στριφογυρνάει σὰ φίδι
στὸ λιβάδι τὸ χλωρό;

ΓΥΝΑΙΚΑ

(σιγανὰ)

Νάνι, τὸ γαρούφαλό μου,
πού δὲν ἤθελε νὰ πιεῖ
τ' ἄλογό μας τὸ μεγάλο.

ΠΕΘΕΡΑ

Νάνι, τὴν τριανταφυλλιά μου,
πού τὴ γῆς δακριοποιεῖ

τ' ἄλογό μας τὸ καλό.
 Τ' ἔχει πόδια λαβωμένα,
 τραχηλιά κρουσταλλιασμένη,
 τ' ἔχει ἓν' ἀσημένιο λάζο
 καρφωμένο μὲς στὰ μάτια.
 Νάνι, τὸ μικρό μου, νάνι,
 κάτου στὸ θολὸ ποτάμι
 κατεβήκανε κι οἱ δυό,
 κι ἄφρισε τὸ μαῦρο αἷμα
 σὰ φουρτουνιασμένο ρέμα.

ΓΥΝΑΙΚΑ

Νάνι, τὸ γαρούφαλό μου,
 ποῦ δὲν ἤθελε νὰ πιεῖ
 τ' ἄλογό μας τὸ μεγάλο.

ΠΕΘΕΡΑ

Νάνι, τὴν τριανταφυλλιά μου,
 ποῦ τὴ γῆς δακριοποτίζει
 τ' ἄλογό μας τὸ καλό.

ΓΥΝΑΙΚΑ

Τ' εἶτανε τ' ἀχνό του ἀχείλι
 μὲ χρυσόμυγες γιομάτο,
 καὶ δὲν μπόρεσε ν' ἀνέβει
 στὸ χορταριασμένον ὄχτο.
 Μόνο μιὰ φορὰ σὰν εἶδε
 τ' ἀντρειωμένα τὰ βουνά,
 ἐχλιμίντρισε κι ἐχάθη
 στὰ νερὰ τὰ σκοτεινά.
 "Ἄχ, ποῦ πῆγες ἄλογό μου
 ποῦ δὲν ἤθελες νὰ πιεῖς;
 "Ἄχ, μαράζι μὲς στὸ χιόνι,
 ἄλογο τῆς χαραυγῆς!

ΠΕΘΕΡΑ

Μήν ἔρχεσαι! Σταμάτα!
Τὸ παρεθύρι κλείσ'το
μὲ φυλλωσιῆς ὄνειρου,
μ' ὄνειρα φυλλωσιῆς.

ΓΥΝΑΙΚΑ

Κοιμάται τὸ παιδάκι μου.

ΠΕΘΕΡΑ

Σωπαίνει τὸ μωρό μου.

ΓΥΝΑΙΚΑ

"Αλογο, τὸ παιδάκι μου
ἔχει προσκεφαλάκι.

ΠΕΘΕΡΑ

"Ἐχει κούνια σιδερένια.

ΓΥΝΑΙΚΑ

Πάπλωμα μεταξωτό.

ΠΕΘΕΡΑ

Νάνι, τὸ μικρό μου, νάνι.

ΓΥΝΑΙΚΑ

"Αχ, ποῦ πῆγες ἄλογό μου
ποῦ δὲν ἤθελες νερό;

ΠΕΘΕΡΑ

Μήν ἔρχεσαι! Μή μπαίνεις!
Σὲ καρτερεῖ ἡ φοράδα
στά σκοτεινὰ λαγκάδια
καὶ στά ψηλὰ βουνά.

ΓΥΝΑΙΚΑ
(κοιτάζοντας)

Κοιμάται τ' άγγελάκι μου.

ΠΕΘΕΡΑ

Σωπαίνει τὸ μικρό μου.

ΓΥΝΑΙΚΑ
(σιγανὰ)

Νάνι, τὸ γαρούφαλό μου,
πού δὲν ἤθελε νερὸ
τ' ἄλογό μας τὸ μεγάλο.

ΠΕΘΕΡΑ

(καθὼς σηκώνεται, ἀκόμα πιὸ σιγανὰ)

Νάνι, τὴν τριανταφυλλιά μου,
πού τὴ γῆς δακριοποιτίζει
τ' ἄλογό μας τὸ καλό.

(Βγαίνει μὲ τὸ παιδί. Μπαίνει ὁ Λεονάρδο.)

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Τὸ παιδί;

ΓΥΝΑΙΚΑ

Κοιμήθηκε.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Χτὲς δὲν εἴταν καλά. Ὅλη τὴ νύχτα ἔκλαιγε.

ΓΥΝΑΙΚΑ
(χαρούμενη)

Σήμερα εἶναι δροσερὸ σὰν τὴ ντάλια. Ἐσὺ τί ἔκανες; Πῆ-
γες στὸν πεταλωτή;

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Ἄπο κεῖ ἔρχομαι. Θὰ τὸ πιστέψεις; Εἶναι δυὸ μῆνες

τώρα, πού ἔλο καινούργια πέταλα βάνω στ' ἄλογο, κι ὀ-
λοένα τὰ χάνει. Τὰ τρῶνε οἱ πέτρες, ὡς φαίνεται.

ΓΥΝΑΙΚΑ

Δὲν τ' ἀφήνεις καὶ σὺ νὰ ξαποστάσει.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Ὅχι δά! Ἐγὼ ποῦ καὶ ποῦ τὸ καβαλάω.

ΓΥΝΑΙΚΑ

Χτὲς οἱ γειτόνισες μοῦ εἶπαν ὅτι σὲ εἶδανε στὰ περίορα
τῶν λιβαδιῶν, στὸ ντερβέني.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Ποιὸς τὸ εἶπε;

ΓΥΝΑΙΚΑ

Οἱ γριὲς πού μαζώνουν τὴν κάπαρη. Ἐγὼ ἅμα τ' ἄκουσα,
τὰ ἴχασα. Ἐσὺ εἴσουν;

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Ἄ, μπᾶ! Τί γύρευα γὼ σὲ κείνη τὴν ἐρημιᾶ;

ΓΥΝΑΙΚΑ

Εἶπα κι ἐγὼ! Ἄλλὰ τ' ἄλογο πῆγε νὰ σκάσει, εἶτανε μού-
σκεμα στὸν ἴδρωτα.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Τὸ εἶδες ἐσύ;

ΓΥΝΑΙΚΑ

Ἐγὼ, ὄχι. Ἡ μάνα μου τὸ εἶδε.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Μέσα εἶναι, μὲ τὸ παιδί;

ΓΥΝΑΙΚΑ

Ναί. Νά σοῦ φτιάξω μιὰ λεμονάδα;

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Φτιάξε. Λίγο παγωμένη νά εἶναι.

ΓΥΝΑΙΚΑ

Δέν ἔβαλες μπουκιὰ στοῦ στόμα σου σήμερα.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Εἶμωνα στοῦ παζάρι, πού ἦρθ' ὁ ἔμπορας γιά τὸ γέννημα.
Μέ τὴν κουβέντα, οὔτε κατάλαβα πότε πέρασε ἡ ὥρα.

ΓΥΝΑΙΚΑ

(φτιάνοντας τὴ λεμονάδα, πολὺ τρυφερά)

Πλερώνει καλά;

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Ὅσο κι οἱ ἄλλοι.

ΓΥΝΑΙΚΑ

Ξέρεis, χρειάζομαι ἓνα φουστάνι κι ἓνα σκουφὶ μὲ φιογκάκια
γιὰ τὸ παιδί.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

(σηκώνεται)

Πάω νά τὸ ἰδῶ.

ΓΥΝΑΙΚΑ

Ἐχε τὸ νοῦ σου! Κοιμᾶται.

ΠΕΘΕΡΑ

(μπαίνοντας)

Μὰ ποιός τὸ πιλαλάει ἔτσι τ' ἄλογο; Ἐαπλώθηκε στοῦ κατώι
μὲ γουρλωμένα τὰ μάτια του, σὰ νά 'ρθε ἀπὸ τὴν ἄκρη
τοῦ κόσμου.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ
(ἀπότομα)

Ἐγώ.

ΠΙΘΕΡΑ

Νὰ μὲ συμπαθᾶς. Δικό σου εἶναι.

ΓΥΝΑΙΚΑ
(φοβισμένη)

Εἶτανε στὸ παζάρι γιὰ τὸ γέννημα.

ΠΙΘΕΡΑ

Δὲν πᾶ' νὰ σκάσει! Τί μὲ νιάζει ἐμένα; (Κάθεται.)

(Σιωπή.)

ΓΥΝΑΙΚΑ

Ἡ λεμονάδα. Εἶναι κρύα;

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Ναί.

ΓΥΝΑΙΚΑ

Τὸ ξέρεις ὅτι τῆς ξαδέρφης μου τῆς πᾶνε καλέσματα;

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Πότε;

ΓΥΝΑΙΚΑ

Ταχιά. Ὁ γάμος θὰ γενεῖ σ' ἓνα μῆνα. Θὰ μᾶς καλέσουνε κι ἐμᾶς πιστεύω.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ
(σοβαρὸς)

Δὲν ξέρω.

ΠΙΘΕΡΑ

Τῆς μάνας του δὲν πιστεύω νὰ τῆς καλαρέσει τοῦτος ὁ γάμος.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Μὲ τὸ δίκιο της. Πρέπει νὰ ἔχει τὸ νοῦ της μὲ δαύτη.

ΓΥΝΑΙΚΑ

Δὲ μ' ἀρέσει νὰ μιᾶς ἔτσι. Τί σοῦ ἔκανε τὸ κορίτσι;

ΠΕΘΕΡΑ

Τὸ λέει γιατί τὴν ξέρει. Τὸ ξέχασες ποῦ τρία χρόνια τὴν εἶχε ἀρρεβωνιασμένη; *(Μὲ ὑπαινιγμό.)*

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Τὴν εἶχα, μὰ τὴν παράτησα! *(Στὴ Γυναίκα του.)* Θὰ βάλεις τὰ κλάματα τώρα; Πάρ' τὰ χέρια σου. *(Τῆς μεριάζει ἀπότομα τὰ χέρια ἀπὸ τὸ πρόσωπο.)* Πᾶμε νὰ ἰδοῦμε τὸ παιδί.

(Φεύγουν πιασμένοι μαζί. Μπαίνει τὸ Κορίτσι, τρέχοντας χαρούμενο.)

ΚΟΡΙΤΣΙ

Θειά.

ΠΕΘΕΡΑ

Τ' εἶναι;

ΚΟΡΙΤΣΙ

Νὰ ἰδεῖς, ἦρθ' ὁ γαμπρὸς στὸ μαγαζὶ καὶ πῆρε τὰ καλλίτερα ψώνια.

ΠΕΘΕΡΑ

Μοναχὸς τοῦ ἦρθε;

ΚΟΡΙΤΣΙ

Ὅχι, μὲ τὴ μάνα του. Νὰ τὴν ἰδεῖς πῶς εἶτανε, τί ψηλή, τί περήφανη! *(Τὴ μιμεῖται.)* Σωστὴ ἀρχόντισσα!

ΠΕΘΕΡΑ

Βασιῶνται καλά.

ΚΟΡΙΤΣΙ

Ψωνίσανε κάτι κάλτσες! "Αχ, κάτι κάλτσες! "Ονειρο! Νά ιδείς κάτι κεντίδια, νά τρελαθείς: ἐδῶ, ἓνα χελιδόνι (δείχνει τὸν ἀστράγαλό της), ἐδῶ, ἓνα παραβάκι (δείχνει τὴ γάμπα της), κι ἐδῶ, ἓνα τριαντάφυλλο (δείχνει τὸ μπουτί της).

ΠΕΘΕΡΑ

"Ἐλα, ἔλα τώρα!

ΚΟΡΙΤΣΙ

Μούρλια σοῦ λέω! "Ἐνα τριαντάφυλλο σὰν ἀληθινό, μὲ κλωνάρια καὶ φύλλα. "Αχ! ὄλο μετᾶξι!

ΠΕΘΕΡΑ

"Ἐχουν παράδες καὶ κεῖνος καὶ ἡ νύφη.

(Μπαίνει ὁ Λεονάρδο καὶ ἡ Γυναίκα του.)

ΚΟΡΙΤΣΙ

Πέρασα νὰ σᾶς πῶ τί ψωνίσανε ὁ γαμπρὸς μὲ τὴ μάνα του.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ
(δυνατᾶ)

Δὲ μᾶς νιάζει.

ΓΥΝΑΙΚΑ

"Ασ' τὸ κορίτσι νὰ μᾶς εἰπεῖ.

ΠΕΘΕΡΑ

Λεονάρδο, δὲν εἶπε καὶ τίποτα κακὸ τὸ κορίτσι.

ΚΟΡΙΤΣΙ

Νά μὲ συμπαθᾶτε. (Φεύγει κλαίγοντας.)

ΠΕΘΕΡΑ

Τί καταλαβαίνεις πού τὰ βάνεις μ' ὄλον τὸν κόσμο;

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Ἐσύ νά τηρᾶς τὴ δουλειά σου.

(Κάθεται.)

ΠΕΘΕΡΑ

Πάει καλά.

(Σιωπή.)

ΓΥΝΑΙΚΑ

(στὸν Λεονάρδο)

Τί ἔχεις; Τί σαράκι σέ τρώει; Γιατί μ' ἀφήνεις ἔτσι καὶ δὲ
μοῦ λὲς τίποτα;

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Ἄσε με.

ΓΥΝΑΙΚΑ

Ὅχι. Θέλω νά μοῦ τὸ εἰπείς μὰ καὶ καλή.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Ἄσε με κάτου. (Σηκώνεται.)

ΓΥΝΑΙΚΑ

Ποῦ πᾶς, ἀντρούλη μου;

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

(ἀπότομα)

Σκάζεις;

ΠΕΘΕΡΑ

(ἀποφασιστικά στὴν κόρη της)

Βούλωσ' το! (Φεύγει ὁ Λεονάρδο.) Τὸ παιδί!

(Βγαίνει καὶ ξαναγυρίζει μὲ τὸ παιδί στὴν ἀγκαλιά.

Ἡ Γυναίκα μένει στὸ πόδι ἀσάλευτη.)

ΠΕΘΕΡΑ

Γ' ἔχει πόδια λαβωμένα,
 τραχηλιὰ κρουσταλλιασμένη,
 τ' ἔχει ἐν' ἄσημένιο λάζο
 καρφωμένο μὲς στὰ μάτια.
 Νάνι, τὸ μικρὸ μου, νάνι
 κάτου στὸ θολὸ ποτάμι
 κατεβήκανε κι οἱ δυό,
 κι ἄφρισε τὸ μαῦρο αἷμα
 σὰ φουρτουνιασμένο ρέμα.

ΓΥΝΑΙΚΑ

(γυρίζοντας ἀργά, σὰ σὲ ὄνειρο)

Νάνι, τὸ γαρούφαλό μου,
 ποὺ δὲν ἤθελε νερὸ
 τ' ἄλογό μας τὸ μεγάλο.

ΠΕΘΕΡΑ

Νάνι, τὴν τριανταφυλλιά μου,
 ποὺ τῇ γῆς δακριοποτίζει
 τ' ἄλογό μας τὸ καλό.

ΓΥΝΑΙΚΑ

Νάνι, τὸ μικρὸ μου, νάνι.

ΠΕΘΕΡΑ

Ἄχ, ποῦ πῆγες ἄλογό μου
 ποὺ δὲν ἤθελες νὰ πιεῖς;

ΓΥΝΑΙΚΑ

(δραματικὰ)

Μὴν ἔρχεσαι! Μὴ μπαίνεις!
 Πήγαινε σ' ἄλλη γῆς!

Ἄσπρου χιονιοῦ μαράζι,
ἄλογο τῆς αὐγῆς!

ΠΕΘΕΡΑ

(κλαίοντας)

Κοιμᾶται τὸ παιδάκι μου...

ΓΥΝΑΙΚΑ

(κλαίοντας καὶ πλησιάζοντας ἀργὰ)

Σωπαίνει τὸ μικρό μου...

ΠΕΘΕΡΑ

Νάνι, τὸ γαρούφαλό μου,
πού δὲν ἤθελε νερό
τ' ἄλογό μας τὸ μεγάλο.

ΓΥΝΑΙΚΑ

(κλαίει, στηριγμένη στὸ τραπέζι)

Νάνι, τὴν τριανταφυλλιά μου,
πού τὴ γῆς δακρυοποιτίζει
τ' ἄλογό μας τὸ καλό.

ΑΥΛΑΙΑ

ΕΙΚΟΝΑ ΤΡΙΤΗ

Ἐσωτερικὸ τῆς καλύβας ὅπου μένει ἡ Νύφη. Στὸ βάθος ἕνας σταυρὸς ἀπὸ μεγάλα τριανταφυλλιά λουλούδια. Οἱ πόρτες εἶναι στρογγυλές με δαντελένιες κουρτίνες καὶ τριανταφυλλιοῦς φιδόγκους. Στὸς χοντροὺς ἄσπρους τοίχους, στρογγυλές βεντάλιες, βάζα γαλάζια καὶ μικροὶ καθρέφτες.

ΛΟΥΛΑ

Κοπιάστε... (Πολὺ περιποιητικῆ, γεμάτη σεμνὴ ὑποκρισία. Μπαίνει ὁ Γαμπρὸς μετὰ τὴ Μάνα του. Ἡ Μάνα φορεῖ μαῦρο μεταξωτὸ φόρεμα καὶ δαντελένια μαντίλια. Ὁ Γαμπρὸς μαῦρο κοστούμι καὶ χοντρὴ μαλαματένια καδένα.) Καθῆστε. Ὅπου κι ἂν εἶναι ἔρχονται. (Φεύγει.)

(Ἡ Μάνα κι ὁ Γαμπρὸς κάθονται, ἀσάλευτοι σὰν ἀγάλματα.

Μεγάλῃ σιωπῇ.)

ΜΑΝΑ

Πῆρες τὸ ρολόι;

ΓΑΜΠΡΟΣ

Ναί. (Τὸ βγάζει καὶ τὸ κοιτάζει.)

ΜΑΝΑ

Πρέπει νὰ γυρίσουμε γρήγορα. Ἀλλάργα ποὺ μένουν τοῦτοι οἱ ἀνθρώποι!

ΓΑΜΠΡΟΣ

Ἡ γῆς τους ὅμως εἶναι καλή.

ΜΑΝΑ

Ναί, ἀλλὰ μέσα στὴν ἐρημιά. Τέσσερες ὥρες περπατάγαμε καὶ δὲν εἶδαμε σπίτι, δὲν εἶδαμε κλαρί.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Εἶναι ξερός ὁ τόπος.

ΜΑΝΑ

Ὁ πατέρας σου θά εἶχε φυτέψει τοῦ κόσμου τὰ δέντρα ἐδῶ.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Καὶ νερό;

ΜΑΝΑ

Θά 'σκαβε νὰ βρεῖ. Τὰ τρία χρόνια πού εἴμασταν παντρεμένοι φυτέψε δέκα κερασιές. . . (θυμᾶται) τὶς τρεῖς καρυδιές τοῦ μύλου, ἔν' ἀμπέλι ὀλάκερο, κι ἔν' ἄλλο δέντρο μὲ κάτι κόκκινα λουλούδια κι ἓνα παράξενο ὄνομα, μὰ ξεράθηκε.

(Σιωπή.)

ΓΑΜΠΡΟΣ

(μὲ τὸ νοῦ του στὴ Νόφη)

Θ' ἀλλάζει τώρα.

(Μπαίνει ὁ Πατέρας τῆς Νόφης. Εἶν' ἓνας γέρος μ' ἄσπρα γυαλιστερά μαλλιά. Ἔχει κατεβασμένο τὸ κεφάλι. Ἡ Μάνα κι ὁ Γαμπρός σηκώνονται καὶ δίνουν σιωπηλοὶ τὰ χέρια.)

ΠΑΤΕΡΑΣ

Κάματε πολὺ νὰ 'ρθεῖτε;

ΜΑΝΑ

Τέσσερες ὥρες.

(Κάθονται.)

ΠΑΤΕΡΑΣ

Πήρατε τὸ μακρὸ δρόμο.

ΜΑΝΑ

Γέρασα πιά. Δὲν μπορῶ ν' ἀνεβαίνω τὰ καταράχια τῆς ἀκροποταμιᾶς.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Τὴν πιάνει ἡ καρδιά της.

(Σιωπή.)

ΠΑΤΕΡΑΣ

Τὸ σπάρτο φέτος εἶταν καλό.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Ἀλήθεια, πολὺ καλό.

ΠΑΤΕΡΑΣ

Στὸν καιρὸ μου, οὔτε σπάρτο δὲ φύτρωνε σὲ τούτη τῇ γῆς.
 Τὴ γύρισα ἄνου-κάτου, τὴ δούλεψα σκληρά, τὴν τουράγνησα,
 ὡς νὰ μᾶς δώσει κἀναν καρπό.

ΜΑΝΑ

Τώρα δίνει καὶ παραδίνει. Μὴν κλαίγεςαι. Ἐγὼ δὲν ἤρθα
 νὰ σοῦ γυρέψω τίποτα.

ΠΑΤΕΡΑΣ

(χαμογελώντας)

Ἐσὺ βασιτέσαι καλλίτερα ἀπὸ μένα. Τῶ ἀμπέλια εἶναι μάλα-
 μα σωστό. Κάθε κλῆμα καὶ φλωρί. Ἐκεῖνο ποὺ μὲ πικραί-
 νει . . . καταλαβαίνεις; . . . εἶναι ποὺ τὰ χτήματά μας δὲ συ-
 νορεύουνε. Ἐγὼ τὰ ἤθελα ὅλα μαζί. Ἐχω κι ἄλλο ἓνα μαρά-
 ζι, εἶν' ἓνας πῶχει ἓνα μικρὸ περιβόλι ἀνάμεσα στὰ χωράφια
 μου, κι ὅλο τὸ μάλαμα τῆς γῆς νὰ τοῦ δώκω, δὲ θέλει νὰ τὸ
 πουλήσει.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Τὰ συνηθισμένα.

ΠΑΤΕΡΑΣ

Νὰ μπορούσαμε, λέω γώ, νὰ ζέψουμε καμιά δεκαριά ζευ-
 γάρια βουβάλια νὰ φέρναμε τ' ἀμπέλια σου ὡς ἐδῶ, νὰ τὰ
 βάναμε στὴν πλαγιά. Μιά χαρὰ θὰ εἶτανε!

MANA

Γιατί τὸ λές;

ΠΑΤΕΡΑΣ

Γιατί δ,τι ἔχω ἐγὼ εἶναι τῆς δυχατέρας μου, κι δ,τι ἔχεις ἐσὺ τοῦ γιοῦ σου. Νά, γι' αὐτό! Για νὰ τὰ καμαρώσουμε ἄλα μαζί. Δὲν ξέρεις τί δμορφα θά εἶναι!

ΓΑΜΠΡΟΣ

Κι ἔτσι, θὰ λιγότευε και ἡ δουλειά.

MANA

Σὰν πεθάνω, τὰ πουλάς κι ἀγοράζεις ἄλλα δωπέρα.

ΠΑΤΕΡΑΣ

Νὰ τὰ πουλήσει; Μπᾶ, μπᾶ! Τί λές, συμπεθέρα, νὰ τὰ πουλήσει! Ν' ἀγοράσει κι ἄλλα, νὰ λές, ὅσα μπορεῖ ν' ἀγοράσει. Ἐγὼ, ἂν εἶχα παιδιά θὰ τὰ 'παιρνα ἄλα τοῦτα τὰ κατάραχια, ἴσιαμε πέρα τὸ ποτάμι. Ἡ γῆς δὲν εἶναι καλή, ἀλλὰ χέρια νὰ 'χεις και τὴν κάνουν και γίνεται. Κι ὅπως δὲν περνάει και κανεὶς ἀπὸ δῶ νὰ σὲ κλέψει μπορεῖς νὰ κοιμᾶσαι σίγουρος.

(Σιωπή.)

MANA

Θὰ ξέρεις γιατί ἤρθα δῶ.

ΠΑΤΕΡΑΣ

Ἄμ, πῶς δὲν ξέρω!

MANA

Λοιπόν; Τί λές;

ΠΑΤΕΡΑΣ

Καλὸ μοῦ φαίνεται. Μιᾶς και τὰ κανονίσανε οἱ δύο τους.

ΜΑΝΑ

Ὁ γιός μου βασιτέται καλά.

ΠΑΤΕΡΑΣ

Τὸ ἴδιο καὶ ἡ δυχατέρα μου.

ΜΑΝΑ

Ὁ γιός μου εἶναι λεβέντης. Ἄλλη γυναίκα δὲ γνώρισε. Ἦ τιμιότη του λάμπει σὰν κατάσπρο πανὶ ἀπλωμένο στὸν ἥλιο.

ΠΑΤΕΡΑΣ

Ἄμ, ἐγὼ τί νὰ εἰπῶ γιὰ τὴ δική μου. Σηκῶνεται νὰ ζυμώσει στὶς τρεῖς, πρὶν ἔβγει τ' ἄστρι. Λιγόλογη. Γλυκειὰ σὰ στημόνι. Ὅλα τὰ πλουμίδια τὰ ξέρει, κι ἅμα θέλει, τριχὰ μπορεῖ νὰ κόψει μὲ τὰ δόντια της.

ΜΑΝΑ

Ὁ Θεὸς νὰ τοὺς εὐλογάει.

ΠΑΤΕΡΑΣ

Ἦ Παναγιὰ κι ὁ Χριστὸς μὲς στὸ σπίτι τους.

(Μπαίνει ἡ Δούλα μὲ δυὸ δίσκους. Ὁ ἕνας ἔχει ποτήρια κι ὁ ἄλλος γλυκίσματα.)

ΜΑΝΑ

(στὸν Γαμπρὸ)

Πότε λές γιὰ τὸ γάμο;

ΓΑΜΠΡΟΣ

Τὴν ἄλλη Πέφτη.

ΠΑΤΕΡΑΣ

Ἦ δυχατέρα μου κείνη τὴν ἡμέρα θὰ εἶναι εἰκοσιδυὸ χρονῶν.

ΜΑΝΑ

Εἰκοσιδυὸ χρονῶν! Τόσο θὰ εἶτανε κι ὁ μεγάλος μου ὁ

γιός ἂν ἐζοῦσε. Καὶ θὰ ἐζοῦσε, γερὸ καὶ ζωντανὸ παλη-
κάρη πού εἶτανε, ἂν οἱ ἀνθρώποι δὲν εἶχανε βρεῖ τὰ μα-
χαίρια.

ΠΑΤΕΡΑΣ

Μὴν τὸ θυμᾶσαι τώρα πιά.

MANA

Πῶς νὰ τὸ λησμονήσω; Βάλε τὸ χέρι σου στὴν καρδιά καὶ
τότε μοῦ λές.

ΠΑΤΕΡΑΣ

Τὴν Πέφτη λοιπόν. Ἔ;

ΓΑΜΠΡΟΣ

Τὴν Πέφτη.

ΠΑΤΕΡΑΣ

Τὰ νιογάμπρια κι ἐμεῖς θὰ πᾶμε στὴν ἐκκλησιά μὲ τ' ἀμά-
ξι. Οἱ καλεσμένοι θὰ ῥθοῦν μὲ τὰ κάρρα καὶ τ' ἄλογα πού
θὰ φέρουν.

MANA

Ὅπως τὸ λές.

(Περνᾶ ἡ Δούλα.)

ΠΑΤΕΡΑΣ

Πές της νὰ ῥθει τώρα. (Στὴ Μάνα.) Θὰ χαρῶ πολὺ νὰ σ'
ἀρέσει.

(Μπαίνει ἡ Νύφη. Εἶναι σεμνή, μὲ τὰ χέρια κατεβα-
σμένα καὶ τὸ κεφάλι χαμηλά.)

MANA

Ἔλα κοντά μου. Εἶσ' εὐχαριστημένη;

ΝΥΦΗ

Ναί, κυρά.

ΠΑΤΕΡΑΣ

Μή στέκεσαι έτσι, σάν ξένη. Σὲ λίγον καιρὸ θὰ τήνε λὲς μάνα σου. Μίλα πὺ σὲ ρωτάει.

ΝΥΦΗ

Εἶμ' εὐχαριστημένη. "Όταν εἶπα ναί, αὐτὸ ἤθελα νὰ εἰπῶ.

ΜΑΝΑ

Πολὺ σωστά. (Τῆς πιάνει τὸ σαγόνι.) Γιά νὰ σὲ ἰδῶ.

ΠΑΤΕΡΑΣ

Ὁλόφτυστη ἡ γυναίκα μου.

ΜΑΝΑ

Ἀλήθεια; Τί ὁμορφα μάτια! Ξέρεις τ' εἶν' ὁ γάμος, παιδί μου;

ΝΥΦΗ
(σοβαρῶ)

Τὸ ξέρω.

ΜΑΝΑ

Ὁ ἄντρας σου, τὰ παιδιά σου, κι ἓνας τοῖχος δυὸ μπόγια ψηλὸς ἀνάμεσα σὲ σένα καὶ τὸν ἄλλον κόσμο.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Τίποτ' ἄλλο δὲ χρειάζεται;

ΜΑΝΑ

"Όχι. Μονάχα νὰ ζήσουν ὅλοι. Αὐτό! Νὰ ζήσουν!

ΝΥΦΗ

Τὸ χρέος μου θὰ τὸ κάμω.

ΜΑΝΑ

Νά, έδωπέρα σόχω φερμένα κατιτί.

ΝΥΦΗ

Φχαριστώ.

ΠΑΤΕΡΑΣ

Δέν παίρνετε τίποτα;

ΜΑΝΑ

Έγώ δέ θέλω. (Στόν Γαμπρό.) Έσύ δέν παίρνεις;

ΓΑΜΠΡΟΣ

Θά πάρω.

(Παίρνει ένα γλυκό. Έ Η Νύφη παίρνει κι αόττή ένα.)

ΠΑΤΕΡΑΣ

(στόν Γαμπρό)

Κρασί;

ΜΑΝΑ

Δέν πίνει ποτέ.

ΠΑΤΕΡΑΣ

Μπράβο!

(Σιωπή. Όλοι είναι στό πόδι.)

ΓΑΜΠΡΟΣ

(στη Νύφη)

Ταχιά θά 'ρθώ.

ΝΥΦΗ

Τί ώρα;

ΓΑΜΠΡΟΣ

Κατά τις πέντε.

ΝΥΦΗ

Σέ καρτερώ.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Σὰ φεύγω ἀπὸ κοντά σου, ἔχω μιὰ στενοχώρια σὰ νὰ μοῦ σφίγγουνε τὸ λαιμὸ μὲ θηλειά.

ΝΥΦΗ

Ἄμα θὰ παντρευτοῦμε θὰ σοῦ περάσει.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Αὐτὸ λέω κι ἐγώ.

ΜΑΝΑ

Πᾶμε. Ὁ ἥλιος δὲν καρτερεῖ. (Στὸν Πατέρα.) Λοιπὸν, ὅπως εἶπαμε!

ΠΑΤΕΡΑΣ

Ὅπως εἶπαμε.

ΜΑΝΑ

(στὴ Δούλα)

Καλοβράδι.

ΔΟΥΛΑ

Νὰ πᾶτε στὴν εὐκὴ τοῦ Θεοῦ.

(Ἡ Μάνα φιλεῖ τὴ Νύφη κι ἀρχίζουν νὰ βγαίνουν
σιωπηλοί.)

ΜΑΝΑ

(στὴν πόρτα)

Καλοβράδι, κόρη μου.

(Ἡ Νύφη τῆς ἀπαντᾷ μὲ μιὰ χειρονομία.)

ΠΑΤΕΡΑΣ

Ἐγὼ θὰ σᾶς πάω παραπέρα.

(Βγαίνουν.)

ΔΟΥΛΑ

Θά σκάσω ἂν δὲν ἰδῶ τὰ ρεγάλα.

ΝΥΦΗ

(ἀπότομα)

Ἄσ' τα.

ΔΟΥΛΑ

Ἄχ, ἔλα, δείχ' τα μου.

ΝΥΦΗ

Δέ..θέλω.

ΔΟΥΛΑ

Τίς κάλτσες μοναχά. Λένε πῶς εἶν' ὀλοκέντητες. Πονηρή, πονηρή!

ΝΥΦΗ

Ὅχι, σοῦ εἶπα!

ΔΟΥΛΑ

Γιὰ τὸ Θεό! Τί ἔχεις; Σὰ νὰ μετάνιωσες φαίνεσαι.

ΝΥΦΗ

(δαγκώνοντας τὸ χέρι μὲ λύσσα)

Ἄχ!

ΔΟΥΛΑ

Παιδάκι μου, καρδούλα μου, τί ἔχεις ; Στενοχωριέσαι ποῦ θ' ἀλλάξεις ζωή, κι εἴσουνα σὰ βασιλοπούλα δωμέσα; Μή σκέφτεσαι ἄσκημα πράματα. Ἐχεις κανένα λόγο; Κανένα. Ἐλα νὰ ἰδοῦμε τί σοῦ φέρανε. (Πιάνει τὸ κουτί.)

ΝΥΦΗ

(τῆς πιάνει τὰ χέρια)

Ἄσ' το.

ΔΟΥΛΑ

Μπᾶ, σὲ καλό σου!

ΝΥΦΗ

"Ἄσ' το, σοῦ εἶπα.

ΔΟΥΛΑ

Σάν ἄντρας εἶσαι χεροδύναμη.

ΝΥΦΗ

Καὶ σάμπως δὲν ἐδοῦλεψα σάν ἄντρας; "Ἄμποτες νὰ γεν-
νιόμουνα!

ΔΟΥΛΑ

Μή μιλᾶς ἔτσι!

ΝΥΦΗ

Πάψε σοῦ εἶπα. "Ἄς κουβεντιάσουμε τίποτ' ἄλλο.

(Τὸ φῶς λιγοστεύει σιγὰ-σιγὰ στὴ σκηνή.
Μεγάλη σιωπή.)

ΔΟΥΛΑ

"Ἀκουσες τὴ νύχτα ἔν' ἄλογο;

ΝΥΦΗ

Τί ὥρα;

ΔΟΥΛΑ

Κατὰ τίς τρεῖς.

ΝΥΦΗ

Θὰ ξέκοψε ἀπ' τὸ λιβάδι.

ΔΟΥΛΑ

"Ὅχι. Εἶχε καβαλάρη.

ΝΥΦΗ

Ποῦ τὸ ξέρεις ἐσύ;

ΔΟΥΛΑ

Τὸν εἶδα. Στάθηκε κάτου ἀπὸ τὸ παρεθύρι σου. Παράξενο πρᾶμα μοῦ φάνηκε.

ΝΥΦΗ

Μὴν εἶταν ὁ ἀρρεβωνιαστικός μου; Πολλές φορές ἔτυχε νὰ περάσει τέτοιαν ὥρα.

ΔΟΥΛΑ

Δὲν εἶταν, ὄχι.

ΝΥΦΗ

Τὸν εἶδες ἐσύ;

ΔΟΥΛΑ

Ναί.

ΝΥΦΗ

Ἔ; Καὶ ποιός εἶταν;

ΔΟΥΛΑ

Ὁ Λεονάρδο.

ΝΥΦΗ

(δυνατὰ)

Ψεύτρα! Ψεύτρα! Τ' ἤθελε κείνος ἐδῶ;

ΔΟΥΛΑ

Γιὰ σένα ἦρθε!

ΝΥΦΗ

Πάψε! Καταραμένη νὰ εἶναι ἡ γλώσσα σου!

(Ἀκούγεται καλπασμός ἀλόγου.)

ΔΟΥΛΑ

(στο παράθυρο)

Τρέχα! Σκύψε να ιδεῖς! Τὸν εἶδες;

ΝΥΦΗ

Τὸν εἶδα!

ΑΥΛΑΙΑ ΓΡΗΓΟΡΗ

Π Ρ Α Ξ Η Δ Ε Υ Τ Ε Ρ Η

ΕΙΚΟΝΑ ΠΡΩΤΗ

Βεράντα στο σπίτι τῆς Νύφης. Στο βάθος πόρτα. Είναι ἀκόμα νύχτα. Ἡ Νύφη βγαίνει φορώντας μπουστάνκι καὶ μεσοφόρι ἄσπρο μὲ σιδερωμένες πιέτες, δαντέλες καὶ φεστόνι στὴν ἄκρη. Τὰ μπράτσα τῆς εἶναι γυμνά. Τὸ ἴδιο κι ἡ Δούλα.

ΔΟΥΛΑ

Ἐδῶ νὰ σ' ἀποχτενίσω.

ΝΥΦΗ

Κοντέψαμε νὰ σκάσουμε κεῖ μέσα.

ΔΟΥΛΑ

Ἐδωπέρα, μάτια μου, οὔτε τὴν κονταυγὴ δὲ λέει νὰ δροσίσει μιὰ στάλα.

(Ἡ Νύφη κάθεται σ' ἓνα σκαμνὶ καὶ κοιτάζεται σ' ἓνα καθρεφτάκι τοῦ χεριοῦ. Ἡ Δούλα τὴ χτενίζει.)

ΝΥΦΗ

Ἡ μάνα μου κράταγε ἀπὸ ἕναν τόπο γιομάτο περιβόλια καὶ κλαριά.

ΔΟΥΛΑ

Γι' αὐτὸ εἶταν ἔτσι γελαστή!

ΝΥΦΗ

Δωπέρα χτίκιασε καὶ μαράζωσε.

ΔΟΥΛΑ

Τυχερὸ τῆς.

ΝΥΦΗ

"Όπως χτικιάζουμε κι εμείς τώρα. Έδω και οί τοῖχοι βγάνουν φωτιά. "Αχ! μὴν τραβᾶς ἔτσι.

ΔΟΥΛΑ

Τοῦτο τὸ γλωσσάκι νὰ φτιάξω. Θέλω νὰ τὸ ταιριάξω μὲ τὴ χωρίστρα σου. (*Ἡ Νύφη κοιτάζεται στὸ καθρεφτάκι.*) "Αχ, τί ὁμορφη πού εἶσαι! (*Τὴ φιλεῖ μὲ πάθος.*)

ΝΥΦΗ

(σοβαρῆ)

"Αντε, κάνε γρήγορα.

ΔΟΥΛΑ

(*χτενίζοντας τὴν*)

Ποιὸς τὴ χαρά σου, λέω γώ, πού θά 'χεις ἄντρα νὰ σφίγγεις στὴν ἀγκυαλιά σου, νὰ τὸν γιομίζεις ἀγάπες καὶ φιλιὰ.

ΝΥΦΗ

Σώπα.

ΔΟΥΛΑ

Καὶ τ' ὁμορφότερο εἶναι, ἅμα ξυπνᾶς καὶ τὸν καταλαβαίνεις κοντά σου νὰ σοῦ χαϊδεύει τὸν ὄμο μὲ τὴν ἀνάσα του, σὰν τὴ φτερούγα τ' ἀηδονιοῦ.

ΝΥΦΗ

(δυνατᾶ)

Δὲν παύεις;

ΔΟΥΛΑ

Μά, κόρη μου! Τί θαρρεῖς εἶν' ὁ γάμος; Τὰ κουφέτα καὶ τὰ λουλούδια; "Αμ, ὄχι δά! Εἶναι τὸ κάταστρο τὸ κρεβάτι μὲ τὸν ἄντρα καὶ τὴ γυναίκα στὴ μέση. Τίποτ' ἄλλο.

ΝΥΦΗ

Τέτοια πράματα δὲν τὰ λένε.

ΔΟΥΛΑ

Σωστά. Μά ξεχνιέται ή γλύκα τους;

ΝΥΦΗ

Μπορεϊ και πίκρα καμιά φορά.

ΔΟΥΛΑ

Τὰ λουλούδια θὰ τὰ φέρω μπροστά, νά ἐδῶ, νά ἰδεῖς τί ἔμορφα θὰ ἔναι. Σάν ἀνθισμένη πορτοκαλιά θὰ φαντάζει τὸ στεφάνι μὲς στὰ μαλλιά σου. (Τῆς δοκιμάζει τὸν κλώνο τῆς πορτοκαλιάς.)

ΝΥΦΗ

(κοιτάζεται στὸν καθρέφτη)

Φέρ' το δῶ. (Παίρνει τὸ στεφάνι, τὸ κοιτάζει, κι ὕστερα ρίχνει κάτω τὸ κεφάλι ἀπελπισμένη.)

ΔΟΥΛΑ

Τί ἔπαθες;

ΝΥΦΗ

"Ἄσε με.

ΔΟΥΛΑ

Δὲν εἶν' ὥρα γιὰ στενοχώριες. (Ζωηρά.) Φέρ' το δῶ. (Ἡ Νύφη πετάει τὸ στεφάνι.) Μπᾶ σὲ καλό σου! Τὴν κακιὰ ὥρα πᾶς γυρεύοντας, πὸς πετᾶς ἔτσι τὸ στεφάνι σου; Σήκωσ' τὰ μάτια σου! Τί ἔχεις; Ἄν ἐμετάνιωσες και δὲ θέλεις νὰ παντρευτεῖς, πὲς το καθαρά. Εἶναι καιρὸς ἀκόμα νὰ δώκεις πίσω τὸν λόγο σου. (Σηκώνεται.)

ΝΥΦΗ

Δὲν εἶν' τίποτα. Ἕνας κακὸς ἀέρας μὲς στὰ σύννεφα. Θὰ περάσει.

ΔΟΥΛΑ

Ἐσὺ τὸν ἀγαπᾶς τὸν ἀρρεβωνιαστικό σου.

ΝΥΦΗ

Τὸν ἀγαπάω.

ΔΟΥΛΑ

Μὰ ναί, τὸν ἀγαπᾶς, εἶμαι σίγουρη.

ΝΥΦΗ

Μόνο πὺ τέτοια ἀπόφαση δὲν τὴν παίρνει κανεὶς εὐκόλα.

ΔΟΥΛΑ

Στὸ χέρι σου εἶναι.

ΝΥΦΗ

Τώρα πιά, ἔχω λόγο δοσμένο.

ΔΟΥΛΑ

Ἔλα, μπράβο, νὰ σοῦ φορέσω τὸ στεφάνι.

ΝΥΦΗ

(κάθεται)

Κάνε γρήγορα. Ὅπου κι ἂν εἶναι θὰ ῥθουνε.

ΔΟΥΛΑ

Θὰ ἔναι τρεῖς ὥρες κι ἀκόμα πὺ περπατᾶνε.

ΝΥΦΗ

Πόσο εἶν' ἀπὸ δῶ στὴν ἐκκλησιά;

ΔΟΥΛΑ

'Απὸ τὸ ποτάμι, κοντὰ τέσσερες ὥρες. Ἀπὸ τὸ δρόμο, βάλε τὸ διπλό.

*(Ἡ Νύφη σηκώνεται κι ἡ Δούλα ξετρελαίνεται
βλέποντάς την.)*

Σήκω νύφη ζηλεμένη
κι ἤρθε ἡ μέρα ἡ τιμημένη
νὰ φορέσεις τὸ στεφάνι
πὺ σοῦ φέρνει ἕνα ποτάμι.

ΝΥΦΗ
(χαμογελώντας)

Ἔλα.

ΔΟΥΛΑ
(τὴ φιλεῖ ξετρελαμένη καὶ χορεύει γύρω της)

Φέρτε δάφνες ἀνθισμένες
νὰ στολίσουμε τὸ σπίτι,
φέρτε πασχαλιές καὶ βάγιες
νὰ ζυπνήσουμε τὴ νύφη!

(Ἀκούγονται χτυπήματα στὴν πόρτα.)

ΝΥΦΗ
Ἄνοιξε! Οἱ δικοί μας θὰ ἔναι. (Φεύγει.)

(Ἡ Δούλα ἀνοίγει κατάπληκτη.)

ΔΟΥΛΑ

Ἔσὺ ἔσαι;

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Ποιὸς ἄλλος; Καλημέρα.

ΔΟΥΛΑ

Πρῶτος-πρῶτος!

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Καλεσμένος δὲν εἶμαι;

ΔΟΥΛΑ

Ναί.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Γι' αὐτὸ ἔρθα.

ΔΟΥΛΑ

Ἡ γυναῖκα σου;

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

"Έρχεται μὲ τὰ πόδια. Ἐγὼ εἶχα τ' ἄλογο.

ΔΟΥΛΑ

"Άλλοι δὲν ἀπάντησες;

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

"Έρχόμουν τρέχοντας. Τοὺς ξεπέρασα ὅλους.

ΔΟΥΛΑ

Ὁὰ τὸ σκάσεις τὸ ζὸ μὲ τίς πιλάες σου.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

"Άμα σκάσει, ἔσκασε!

(Σιωπή.)

ΔΟΥΛΑ

Κάτσε. Κανεις δὲν ξύπνησ' ἀκόμα.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

"Ἡ νύφη;

ΔΟΥΛΑ

Τώρα πάω νὰ τήνε ντύσω.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

"Έρε, τὴ νύφη! Χαρὰ ποὺ θὰ τὴν ἔχει!

ΔΟΥΛΑ

(ἀλλάζοντας κουβέντα)

Τὸ παιδί τί κάνει;

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Ποιό παιδί;

ΔΟΥΛΑ

"Ὁ γιὸς σου.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

(σὰ νὰ θυμᾶται, μέσα σ' ὄνειρο)

Ἄ!

ΔΟΥΛΑ

Τὸ ἔχετε μαζί σας;

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Ὁχι.

(Σιωπή. Ἀκούγονται πολὺ μακριὰ φωνές
πὸ τραγουδᾶνε.)

ΦΩΝΕΣ

Σήκω νύφη ζηλεμένη
κι ἤρθε ἡ μέρα ἡ τιμημένη!

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Σήκω νύφη ζηλεμένη
κι ἤρθε ἡ μέρα ἡ τιμημένη!

ΔΟΥΛΑ

Τὸ συμπεθεριὸ ἔρχεται. Ἄλᾳργα εἶν' ἀκόμα.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

(σηκώνεται)

Τῆς νύφης τὸ στεφάνι θὰ ἔναι μεγάλο, ἔ; Νὰ σοῦ εἰπῶ, δὲν
πρέπει νὰ παραεῖναι κιόλας. Μιὰ στάλα μικρότερο θὰ τῆς
ταίριαζε ὁμορφότερα, τί λὲς κι ἐσύ; Ἀλήθεια, τί ἔκαν' ὁ
γαμπρός; Τῆς τὰ ἔφερε κεῖνα τὰ πορτοκαλάνθια ποὺ θὰ βάλ-
λει στὸν κόρφο της ἢ ἀκόμα;

ΝΥΦΗ

(φαίνεται, μὲ τὸ μεσοφόρι ἀκόμα καὶ μὲ τὸ στεφάνι
στὸ κεφάλι)

Τὰ ἔφερε.

ΔΟΥΛΑ
(δυνατά)

Μή βγαίνεις έτσι.

ΝΥΦΗ

Τί έχει να κάνει; (Σοβαρή.) Γιατί ρωτᾷς ἂν τὰ ἴφερε τὰ πορτοκαλάνθια; Τί κρύβεις στὸ μυαλό σου γιὰ μένα;

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Τί θές νὰ κρύβω; Τίποτα. (Πλησιάζοντας.) Ἐσὺ μὲ ξέρεις καὶ δὲν κάνει νὰ τὸ λές. Ἐέχασες τ' εἶμουν κάποτε γιὰ σένα; Σκάψε τὴ θύμησή σου νὰ τὸ βρεῖς. Μὰ δυὸ ζευγάρια καματερά σὰν εἶναι ἡ γῆς κακοτράχαλη, τίποτα δὲν ἀξίζουε. Ἐδῶ εἶναι τ' ἀγάθι.

ΝΥΦΗ

Τί θέλεις πού ῥθες;

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Ἦρθα νὰ ἰδῶ τὸ γάμο σου.

ΝΥΦΗ

Εἶμουνα κι ἐγὼ στὸ δικό σου.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Σάμπως ἐσὺ δὲν τὸν ἐφτιαξες, μὲ τὰ δυὸ σου τὰ χέρια; Ἐμένα πού μὲ βλέπεις, τώρα νὰ μὲ σκοτώσουνε πεντάρια δὲ δίνω, μὰ νὰ μὲ φτύσει κανένας δὲν μπορεῖ. Κι ὁ παρᾶς, πού τόσο θαμπώνει μὲ τὴ γυαλάδα του, εἶναι χειρότερος κι ἀπὸ φτύμα καμιὰ φορά.

ΝΥΦΗ

Ψεύτη!

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Ἄς μὴ μιλήσω καλλίτερα, μὴν ξεσπάσει ὁ θυμός μου κι ἀκούσουν τις φωνές μου τὰ βουνὰ ἐναγύρω.

ΝΥΦΗ

Ἐγὼ θὰ σκούξω δυνατότερα ἀπὸ σένα.

ΔΟΥΛΑ

Τρελαθήκατε σεῖς οἱ δυὸ; Τί ἀνακατεύεις τὰ περασμένα;
(Κοιτάζει ἀήσυχα τὶς πόρτες.)

ΝΥΦΗ

Ἔχει δίκιο. Οὔτε νὰ σοῦ μιλάω δὲ θὰ ἔπρεπε. Ἄλλὰ μὲ
ἀνάβει τὸ αἷμα πού σέ βλέπω σὰν τὸν κακὸ τὸν δαίμονα νὰ
ῥησαι δῶ στὸν γάμο μου καὶ νὰ ρωτᾷς ἂν μ᾽φεραν τὰ πορ-
τοκαλάνθια. Νὰ πᾶς ἔξω στὴν πόρτα νὰ καρτερεῖς τὴ γυ-
ναῖκα σου.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Ἔτσι λοιπόν. Οὔτε κουβέντα πιά δὲν ἔχουμε μεῖς οἱ δυὸ νὰ
εἰποῦμε.

ΔΟΥΛΑ

(μὲ λύσσα)

Ὅχι! Τίποτα πιά δὲν ἔχετε νὰ εἰπεῖτε.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Σὰν παντρεύτηκα κι ὕστερα, πέρασα μέρες καὶ νύχτες μὴν
ἔχοντας ἄλλη συλλογὴ ἀπὸ τούτη: ποιανοῦ εἶταν φταιξίμο;
Καὶ κάθε φορὰ πού τὸ σκέφτομαι, βγαίνει στὴ μέση και-
νούργιο φταιξίμο πού σαρώνει ὅλα τ' ἄλλα. Μὰ πάντα κά-
ποιο φταιξίμο μένει.

ΝΥΦΗ

Πόσα δὲν ξέρουν ἕνας καβαλάρης μὲ τ' ἄλογό του! Χαρὰ
στὴν παληκαριά νὰ ξεπλανέψεις ἕνα κορίτσι πού ζεῖ μοναχό
του στὴν ἐρημιὰ! Μὰ ἔχω κι ἐγὼ περηφάνεια. Γι' αὐτὸ παν-
τρεύομαι. Καὶ θὰ κλειστῶ στὸ σπίτι μου μὲ τὸν ἄντρα
μου, πού θὰ τὸν ἀγαπῶ περισσότερο ἀπ' ὅλα.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Τί νά τήν κάνεις τήν περηφάνεια; (Πλησιάζει.)

ΝΥΦΗ

Μή ζυγώνεις!

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Νά μή μιλάς καί νά καίγεις, μεγαλύτερη κόλαση δέν ὑπάρχει. Καί τί κέρδισα γώ μέ τήν περηφάνεια μου, πού σ' ἀπαράτησα ν' ἀγρυπνᾷς νύχτες καί νύχτες ὀλάκερες, χωρίς νά σέ βλέπω; Τίποτα. Κέρδισα μόνο τή φωτιά πού φούντωσε μεγαλύτερη μέσα μου. Ἐσὺ θαρρεῖς πῶς ὁ καιρὸς μπορεῖ νά γιάνει καί τὰ ντουβάρια νά κρύψουν πίσω τους τὸν καημό, μὰ εἶναι ψέματα, ψέματα! Σὰ φτάσει τὸ μαχαίρι στοὺς κόκαλο, κανεὶς δὲ μπορεῖ νά τὸ βγάλει!

ΝΥΦΗ

(τρέμοντας)

Δέν μπορῶ νά σ' ἀκούω. Δέν μπορῶ ν' ἀκῶ τὴ φωνή σου. Εἶναι σὰ νά μοῦ δίνεις νά πιῶ ἓνα ποτήρι γλυκὸ ρακί, σὰ νά μοῦ στρώνεις νά κοιμηθῶ σ' ἓνα κρεβάτι μέ τριαντάφυλλα. Ἡ φωνή σου μέ σέρνει κι ἐγὼ τὸ ξέρω πῶς πνίγομαι, μὰ δέν μπορῶ πιά νά φύγω.

ΔΟΥΛΑ

(πιάνοντας τὸν Λεονάρδο ἀπὸ τὸ πέτο)

Τσακίσου, καί νά μὴν ξαναπατήσεις ἐδῶ!

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Στερνή φορά τῆς μιλάω. Μή σκιάζεσαι.

ΝΥΦΗ

Ξέρω πῶς εἶμαι τρελή, πῶς εἶναι σάπια ἡ καρδιά μου γιὰ νά μπορῶ ἀκόμα νά κάθουμαι δῶ νά σ' ἀκούω, νά βλέπω νά σαλεύεις τὰ χέρια σου.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Ἔπρεπε νὰ στὰ πῶ ν' ἀλαφρώσω. Ἐγὼ παντρεύτηκα. Παντρεύου τώρα κι ἐσύ.

ΔΟΥΛΑ

(στὸν Λεονάρδο)

Ἐννοια σου, καὶ παντρεύεται!

ΦΩΝΕΣ

(τραγουδώντας πιὸ κοντὰ)

Σήκω νόφη ζηλεμένη
κι ἦρθε ἡ μέρα ἡ τιμημένη.

ΝΥΦΗ

Σήκω νόφη ζηλεμένη!

(Μπαίνει τρέχοντας στὴν κάμαρά της.)

ΔΟΥΛΑ

Οἱ δικοί μας εἶναι. (Στὸν Λεονάρδο.) Ἀλίμονό σου ἂν τὴν ξαναζυγώσεις!

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Μὴ στενοχωριέσαι. (Φεύγει ἀριστερά.)

(Ἀρχίζει νὰ γλυκοχαράζει.)

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

(μπαίνοντας)

Σήκω νόφη ζηλεμένη
κι ἦρθε ἡ μέρα ἡ τιμημένη.
Πιάστε τὸ χορὸ γειτόνοι
στ' ἀνοιξιὰτικο μπαλλόνι.

ΦΩΝΕΣ

Σήκω νόφη ζηλεμένη!

ΔΟΥΛΑ

(σκορπίζοντας κέφι)

Φέρτε δάφνες ανθισμένες
να στολίσουμε τὸ σπίτι,
φέρτε πασχαλιές και βάγιες
να ζυπνήσουμε τὴ νύφη!

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

(μπαίνοντας)

Κάν' τα σκάλες τὰ μαλλιά σου
στ' ἄσπρο σου πουκαμισάκι
βάλε γιασεμί στὸν κόρφο
κι ἄσημένιο πασουμάκι.

ΔΟΥΛΑ

Βοσκοπούλα, βοσκοπούλα,
τί νὰ λές με τὸ φεγγάρι στὴ ραχούλα;

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Ἄχ, τί κάθεσαι, λεβέντη,
κρύφ' τὴ σκούφια σου τὴν πράσινη στ' ἄμπέλι.

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΗΚΑΡΙ

(μπαίνοντας μετὸ καπέλο ψηλά)

Σήκω νύφη ζηλεμένη
νὰ σοῦ εἰπῶ τὰ συχαρίκια,
ἔρχετ' ὁ γαμπρὸς στὸν κάμπο
φορτωμένα τὰ κανίσκια.

ΦΩΝΕΣ

Σήκω νύφη ζηλεμένη!

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Τὸ χρυσὸ της τὸ στεφάνι
στ' ἄμορφο κεφάλι βάνει

κι έρχετ' ό γαμπρός νά ρίξει
 μιá θηλειά νά τó τραβήξει.

ΔΟΥΛΑ

Μές στ' άγιόκλημα, στó φράχτη,
 δέν μπορεῖ νά κλείσει μάτι.

ΤΡΙΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

(μπαίνοντας)

Κι ό γαμπρός άπό τ' άμπέλι
 γάλα κουβαλάει και μέλι.
 (Μπαίνουν τρεις καλεσμένοι.)

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΗΚΑΡΙ

Σήκω πέρδικα κι άηδόνι
 νά χορέψουμε στ' άλώνι.

ΚΑΛΕΣΜΕΝΟΣ

Έι, ζαχαροζυμωμένη,
 τί χορός πόχει νά γένει.

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Σήκω κι άλαφροπερπάτα
 μαυρομάτα μου στή στράτα.

ΚΑΛΕΣΜΕΝΟΣ

Τά σγουρά μαλλιά της σιάχνει
 μέ τῆς χαραυγῆς τήν πάχνη.

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΗΚΑΡΙ

Ρίχνει ό άγέρας λειμονάνθια
 νά ξυπνήσει ἡ μαυρομάτα.

ΔΟΥΛΑ

Μιά ποδιά θέ νά κεντήσω
 νά 'χει μιá ροδιά στή μέση,

κάθε φύλλο και διαμάντι
κάθε βελονιά κι αγάπη.

ΦΩΝΕΣ

Σήκω νύφη ζηλεμένη.

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΗΚΑΡΙ

Κι ήρθε ή μέρα ή τιμημένη!

ΚΑΛΕΣΜΕΝΟΣ

Βάνει μάλαμα κι άσήμι
νά σιαχτεϊ νά στολιστεϊ
νά κατέβει από τó λόγγο
καπετάνισα σωστή.

ΠΑΤΕΡΑΣ

(μπαίνοντας)

Σάν άφέντης καπετάνιος
έρχεται κι ó κύρ-γαμπρός,
έρχεται με τ' άλογά του
νά σηκώσει όλο τó βιός!

ΤΡΙΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Πότε θα ιδούμε τó γαμπρό
τό χρυσαφένιο μας άνθó.
Πού περπατεϊ στή γειτονιά
και ξετρελαίνει κάθε νιά.

ΔΟΥΛΑ

Καλορίζωη ή χαρά σου!

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Σήκω νύφη ζηλεμένη.

ΔΟΥΛΑ

Ξύπνα βεργολυγερή!

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Ἄνοιξε τὸ παρεθύρι,
θέλει ὁ κόσμος νὰ σέ ἰδεῖ.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Νά 'βγει ἡ νύφη.

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Νά 'βγει, νά 'βγει!

ΔΟΥΛΑ

Λάλα το γλυκειὰ καμπάνα!

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΗΚΑΡΙ

Νά την! Ἔρχεται ἡ νύφη!

ΔΟΥΛΑ

Σὰ βουβάλι ἔλος ὁ γάμος
σείχτηκε νὰ τὴν ἰδεῖ!

(Μπαίνει ἡ Νύφη. Φορεῖ ἓνα μαῦρο φόρεμα κατὰ τὴ μόδα τοῦ χίλια ἑννιακόσια, μὲ φραμπαλάδες καὶ μακριὰ οὐρὰ μὲ πλισαρισμένο τούλι καὶ κολλαρισμένες δαντέλες γύρω-γύρω. Στὰ μαλλιά της φορεῖ τὸ στεφάνι τῆς πορτοκαλιᾶς. Ἀντηχοῦν οἱ κιθάρες. Τὰ Κορίτσια φιλοῦν τὴ Νύφη.)

ΤΡΙΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Τί μυρουδιὰ βάνεις στὰ μαλλιά σου;

ΝΥΦΗ

(γελώντας)

Τίποτα.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

(κοιτάζοντας τὸ φόρεμα)

Τέτοιο ροῦχο ποτέ μου δὲν ξανάειδα.

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΗΚΑΡΙ

Νά τος κι ὁ γαμπρός!

ΓΑΜΠΡΟΣ

Γειά σας!

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

*(βάνοντάς του ἓνα λουλούδι στ' αὐτί)*Καλῶς τὸν ἄμορφο γαμπρό,
τὸ χρυσαφένιο μας ἀνθό.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Στὰ δυό του μάτια τὰ χρυσά
οὔτ' ἀεράκι δὲ φυσᾷ!*(Ὁ Γαμπρός πηγαίνει πλάι στὴ Νύφη.)*

ΝΥΦΗ

Γιατί φόρεσες αὐτὰ τὰ παπούτσια;

ΓΑΜΠΡΟΣ

Πιὸ καλὰ εἶν' ἀπὸ τὰ μαῦρα.

ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΛΕΟΝΑΡΔΟ

(μπαίνοντας καὶ φιλώντας τὴ Νύφη)

Νὰ ζῆστε!

(Φωνές, κακό, φασαρία.)

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

*(μπαίνοντας, σὰ νὰ ἐκτελεῖ καθήκον)*Καλότυχα τὰ στέφανα
κι ἀπίκραντος ὁ γάμος.

ΓΥΝΑΙΚΑ

Μὲ τῶν μαλλιῶν σου τὴ δροσιά
νὰ λουλουδίσει ὁ κάμπος!

ΜΑΝΑ
(στον Πατέρα)

Και τούτοι είν' ἐδῶ;

ΠΑΤΕΡΑΣ

Συγγενήδες είναι. Δῶσε συχώριο σήμερα!

ΜΑΝΑ

Κάνω καρδιά, μὰ δὲ συχωράω.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Μιά χαρὰ σοῦ πάει τὸ στεφάνι!

ΝΥΦΗ

Πᾶμε γρήγορα στὴν ἐκκλησιά!

ΓΑΜΠΡΟΣ

Βιάζεσαι;

ΝΥΦΗ

Ναί. Θέλω τ' ὀγληγορότερο νὰ γενῶ γυναίκα σου, νὰ μείνω μοναχὴ μου κοντά σου, κι ἄλλη φωνὴ ἀπὸ τὴ δική σου νὰ μὴν ἀκῶ.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Κι ἐγὼ τὸ ἴδιο θέλω.

ΝΥΦΗ

Και νὰ μὴ βλέπω τίποτ' ἄλλο ἀπὸ τὰ μάτια σου. Νὰ μ' ἀγκαλιάξεις τόσο σφιχτά, ποὺ κι ἡ συχωρεμένη ἢ μάνα μου νὰ ῥχότανε, νὰ μὴ μποροῦσε νὰ μὲ πάρει ἀπὸ σένα.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Εἶναι γερὰ τὰ μπράτσα μου. Σαράντα δλάκερα χρόνια θὰ σ' ἀγκαλιάζουμε.

ΝΥΦΗ

(δραματικά, πιάνοντάς τον από τὸ μπράτσο)

Μιά ζωή!

ΠΑΤΕΡΑΣ

Κάντε γρήγορα! Ἀνεβᾶτε στ' ἄλογα καὶ στὰ κᾶρα! Βγῆκε ὁ ἥλιος.

ΜΑΝΑ

Τὰ μάτια σας τέσσερα! Μὴν πέσουμε σὲ κακιὰ ὥρα.

(Ἀνοίγει ἡ μεγάλη πόρτα στὸ βάθος. Ἀρχίζουν νὰ βγαίνουν.)

ΔΟΥΛΑ

(κλαίοντας)

Τώρα νυφούλα μου χρυσή
 πὺ βγαίνεις ἀπ' τὸ σπίτι σου,
 νὰ θυμηθεῖς πὺς βγαίνεις
 σὰν τὸν αὐγερινό. . .

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Φρεσκολουσμένο τὸ κορμί,
 καινούργιο τὸ φουστάνι σου,
 βγαίνεις ἀπὸ τὸ σπίτι σου
 στὴν ἐκκλησιά νὰ πᾶς.

(Ἐξακολουθοῦν νὰ βγαίνουν.)

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Βγαίνεις ἀπὸ τὸ σπίτι σου
 στὴν ἐκκλησιά νὰ πᾶς!

ΔΟΥΛΑ

Στὴ σκονισμένη δεμοσιὰ
 ἄνθη ὁ ἀγέρας σπέρνει.

ΤΡΙΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Ἄχ, ὄμορφη νυφούλα μου!

ΔΟΥΛΑ

Σφίξε καλά τὸ πέπλο σου
γιατὶ ἄνεμος τὸ παίρνει.

(Βγαίνουν. Ἀκούγονται κηθάρες, ντέφια καὶ καστανιέ-
τες. Μένουν μόνοι ὁ Λεονάρδο καὶ ἡ Γυναίκα του.)

ΓΥΝΑΙΚΑ

Πᾶμε!

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Ποῦ;

ΓΥΝΑΙΚΑ

Στὴν ἐκκλησιά. Μὰ δὲ θὰ πάρεις τ' ἄλογο. Θὰ ῥθεῖς μα-
ζί μου.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Μὲ τὸ κάρο;

ΓΥΝΑΙΚΑ

Ἄμ, πῶς ἀλλιῶς;

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Ἐγὼ δὲν πάω μὲ κάρο.

ΓΥΝΑΙΚΑ

Οὔτε κι ἐγὼ πάω σὲ γάμο χωρὶς τὸν ἄντρα μου. Δὲ βα-
στῶ πιά!

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Κι ἐγὼ τὸ ἴδιο!

ΓΥΝΑΙΚΑ

Τί μὲ τηρᾶς ἔτσι; Σὰ νὰ ῥχεις ἀπὸ ἴνα ἀγκάθι στὸ κάθε
μάτι σου.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Πᾶμε!

ΓΥΝΑΙΚΑ

Δὲν ξέρω καθόλου τί τρέχει. Τὸ συλλογιέμαι, κι οὔτε θέλω νὰ τὸ συλλογιστώ. Ἐνα μονάχα ξέρω. Ἐγώ, πάει, ξόφλησα. Μά ᾿χω παιδί. Καὶ καρτερῶ κι ἄλλο. Γι' αὐτὸ κάνω καρδιά καὶ δὲ λέω τίποτα. Ἐχω τὴν ἴδια τύχη μὲ τὴ μάνα μου. Ἄλλὰ ἀπὸ δῶ χάμου, μοναχὴ μου δὲν τὸ κουνάω.

(Φωνὲς ἔξω.)

ΦΩΝΕΣ

Τώρα πού πᾶς στὴν ἐκκλησιά
καὶ βγαίνεις ἀπ' τὸ σπίτι σου,
νὰ θυμηθεῖς πὼς βγαίνεις
σὰν τὸν αὐγερινό!

ΓΥΝΑΙΚΑ

(κλαίοντας)

Νὰ θυμηθεῖς πὼς βγαίνεις
σὰν τὸν αὐγερινό!

Ἔτσι βγήκα κι ἐγὼ ἀπὸ τὸ σπίτι μου κάποτε. Ὅλος ὁ κάμπος μὲ κρατοῦσε στὰ χεῖλια του.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

(σηκώνεται)

Πᾶμε.

ΓΥΝΑΙΚΑ

Μαζί μου ὅμως!

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Καλά. (Σιωπή.) Κουνήσου λοιπόν!

(Βγαίνουν.)

ΦΩΝΕΣ

Τώρα που πᾶς στην ἐκκλησιά
καὶ βγαίνεις ἀπ' τὸ σπίτι σου,
νὰ θυμηθεῖς πῶς βγαίνεις
σὰν τὸν αὐγερινό!

ΑΥΛΑΙΑ ΑΡΓΗ

ΕΙΚΟΝΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Ἐξωτερικὸ τῆς καλύβας τῆς Νύφης. Σύνολο ἄσπρο-
γκρίζο καὶ μπλέ ψυχρὸ ἀνακατεμένο μὲ τόνους ἀπὸ
σκοῦρο καὶ ἄσημί. Μεγάλες φραγκοσυνκιές. Στὸ βάθος
ἐκτάσεις χρωματισμένες σὲ τόνο σκληρό, σὰν τὰ το-
πία τῆς λαϊκῆς κεραμοπλαστικῆς.

ΔΟΥΛΑ

(βάζοντας δίσκους καὶ ποτήρια σ' ἓνα τραπέζι)

Γύρνα φτερωτὴ τοῦ μύλου
νά περάσει τὸ νερό,
μέριασε θολὸ ποτάμι
νά ῥθει τὸ συμπεθεριό,
ἔβγα στ' ἄσπρο σου μπαλκόνι
φεγγαράκι μου χρυσό.

(Μὲ φωνὴ δυνατῆ.)

Βάλε τὰ πεσκίρια!

(Μὲ φωνὴ παθητικῆ.)

Τραγουδᾶνε τὰ νιογάμπρια
καὶ περνᾶν τὸν ποταμό,
λάμπει στὸ χορτάρι ἡ πάχνη
φτάνει τὸ συμπεθεριό,
μέλι θὰ γιομίσει τώρα
κάθε μύγδαλο πικρό.

(Μὲ φωνὴ δυνατῆ.)

Κέρνα τὸ κρασί!

(Μὲ φωνὴ ποιητικῆ.)

Ὅμορφη μελαχρινὴ μου
βεργολυγερὴ τῆς γῆς,

τὸ μακρὺ σου τὸ φουστάνι
 σήκωσ' το νὰ μὴ βραχεῖς,
 στοῦ γαμπροῦ τὴν ἀμασκάλη
 κρύψου κι ὄξω νὰ μὴ βγεῖς.
 Ὁ γαμπρὸς εἶν' περιστέρι
 κι ἡ καρδιά του εἶναι φωτιά,
 κι αἷμα περιμένει ὁ κάμπος
 μὲς στ' αὐλάκια τὰ βαθιά.
 Γύρνα φτερωτὴ τοῦ μύλου
 νὰ περάσει τὸ νερό,
 κι ἀπ' τὸν ποταμὸ ποὺ λάμπει
 νὰ ῥθει τὸ συμπεθεριό.

ΜΑΝΑ

(μπαίνοντας)

Δόξα σοι ὁ Θεός!

ΠΑΤΕΡΑΣ

Δὲ γύρισ' ἄλλος;

ΔΟΥΛΑ

Ὁ Λεονάρδο μὲ τὴ γυναίκα του. Πῆραν τὸ δρόμο σὰ δαι-
 μονισμένοι. Ἡ γυναίκα του εἶναι μισοπεθαμένη ἀπὸ τὴν
 τρομάρα της. Σὰ νὰ ῥχόντανε μ' ἄλογο τρέχανε.

ΠΑΤΕΡΑΣ

Ἐτοῦτον τὸ λεβέντη σάμπως τὸν τρώει τὸ αἷμα του. Δὲ
 φαίνεται νὰ ῥχει καλὸ μυαλό.

ΜΑΝΑ

Τί μυαλό θέλεις νὰ ῥχει. Ὅπως ὄλο τὸ σόι του. Πῆρε ἀπὸ
 τὸ φονιά τὸν προσπαπούλη του ποὺ πρωταρχίνησε νὰ σκο-
 τώνει, κι ἀπὸ τότες κατὰ δαιμόνου πῆγαν ὄλοι τους. Μαχαι-

ροβγάλτες πού σου χαμογελᾶνε και δὲν ξέρεις τί σκέφτονται.

ΠΑΤΕΡΑΣ

Μὴν τὰ θυμᾶσαι πάλε.

ΔΟΥΛΑ

“Αμ, πῶς νὰ μὴν τὰ θυμηθεῖ;

ΜΑΝΑ

Πῶς νὰ μὴν τὰ θυμηθῶ, πού και τὰ ριζοφλέβια μου εἶναι φαρμακωμένα; Κάνω νὰ τοὺς τηράξω και τίποτ' ἄλλο δὲ βλέπω ἀπάνου τοὺς παρὰ τὸ χέρι πού σκότωσε ὅ,τ' εἶχα δικό μου κι ἀγάπαγα. Μὲ βλέπεις ἐμένα; Τί λές, σου φαίνουμαι τρελή; Τρελή μπορεῖ νὰ εἶμαι πού δὲ φώναξα, πού δὲν ἔσκουξα ὅσο ἤθελα, γιὰ ν' ἀλαφρώσει ἡ καρδιά μου. Γιατί ἐδῶ μέσα κρύβω πολλά, πού πᾶσα ὥρα εἶν' ἔτοιμα νὰ πεταχτοῦν ὀξω, κι ὀλοένα τὰ πνίγω. Γιατί μιὰ πού ἐκεῖνοι πεθάνανε και τοὺς θάψαμε, τὸ καλλίτερο γιὰ μᾶς εἶναι νὰ σωπαίνομε. Τὸν κόσμο, ἄσ' τον νὰ λέει ὅ,τι θέλει. (Βγάζει τὸ πανωφόρι της.)

ΠΑΤΕΡΑΣ

Δὲν εἶναι ἡμέρα σήμερα νὰ συλλογιέσαι τέτοια πράματα.

ΜΑΝΑ

“Αμα ἀνοίξει ἡ κουβέντα, δὲν μπορῶ πιά νὰ σωπάσω. Και σήμερα ἕνας λόγος παραπάνου. Γιατί ἀπὸ σήμερα θὰ κλειστῶ μοναχὴ μου στὸ σπίτι μου.

ΠΑΤΕΡΑΣ

“Ε, ὥσπου νὰ ῥθει και ἡ συντροφιά.

ΜΑΝΑ

Αὐτὸ εἶναι τ' ὄνειρό μου και μένα : τ' ἀγγονάκια μου.

(Κάθονται.)

ΠΑΤΕΡΑΣ

Πιστεύω νά μᾶς κάνουν πολλά. Ἐτούτη ἡ γῆς θέλει χέρια, ὄχι ὅμως πλερωμένα. Ἐδῶ πρέπει ν' ἀνοίξεις πόλεμο μέ τις ἀγριάδες καί μέ τ' ἀγκάθια, καί μέ τις πέτρες πού κανένας δέν ξέρει ποιᾶ ὀργή τις ἔσπειρε. Καί πρέπει νά 'ναι χέρια δικοῦ, νά τὰ πονάει τὰ χώματά του, νά τὰ δουλέψει μέ τούραγμα καί μέ κόπους, γιά νά θερίσει μιᾶ μέρα. Γι' αὐτό χρειάζονται τὰ παιδιά, συμπεθέρα!

MANA

Ἔ, ἄς εἶν' καί κἀνα κορίτσι! Οἱ σερνικοί εἶναι τοῦ ἀγέρα! Ἐχουν τὸ νοῦ τους στ' ἄρματα. Τὰ κορίτσια δὲ βγαίνουν ποτέ στοῦ σοκάκι.

ΠΑΤΕΡΑΣ

(χαρούμενος)

Ἀπ' ὅλα θά κάνουν.

MANA

Ὁ γιός μου θά τὴν καρπίσει καλὰ τὴ δυχατέρα σου. Εἶν' ἀπὸ σπόρο διαλεχτό. Ἄν εἶταν ὁ πατέρας του γιά νά ζήσει, θά εἶχε πολλὰ παιδιά καμωμένα μέ μένα.

ΠΑΤΕΡΑΣ

Ἔ καί νά μπόρειε, λέει, νά γινότανε σὲ μιᾶ μέρα. Ἐτσι νά πεταγόντανε μονομιᾶς δυὸ-τρία παληκαράκια.

MANA

Ἄμ, δέν εἶν' ἔτσι. Ἀργεῖ πολὺ. Γι' αὐτὸ σοῦ καίγεται ἡ καρδιά σάν ἰδεῖς τὸ αἷμα τῶν παιδιῶν σου χυμένο χάμου στοῦ χώμα. Μιᾶ βρῦση πού στερεύει στοῦ λεφτό, κι ἄς μᾶς ἔστοίχισ' ἐμᾶς χρόνια καί χρόνια. Ἐγὼ σάν πῆγα νά ἰδῶ τὸ γιό μου, τὸν βρῆκα ξαπλωμένο κατὰστρατα. Μούσκεψα τὰ χέρια μου μέσ στοῦ αἷμα του, καί τὰ 'γλειφα μέ τὴ γλώσσα μου. Γιατ' εἶτανε καί δικό μου αἷμα. Ἐσὺ δέν ξέρεις

τ' εἶν' αὐτό. Μὰ γώ, τῆ γῆς πού τὸ ρούφηξε τέτοιο αἷμα,
σὲ δισκοπότηρο θὰ τὴν ξβανα ἀπὸ τοπάζια καὶ κρούσταλλα.

ΠΑΤΕΡΑΣ

Κάνε κουράγιο. Ἡ δυχατέρα μου εἶναι γερὴ κι ὁ γιός σου
δυνατὸ παληκάρι.

ΜΑΝΑ

Ἔτσι λέω κι ἐγώ.

(Σηκώνονται.)

ΠΑΤΕΡΑΣ

Τοίμασ' τοὺς δίσκους μὲ τὸ σιτάρι.

ΔΟΥΛΑ

Ἔτοιμοί 'ναι.

ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΛΕΟΝΑΡΔΟ

(μπαίνοντας)

Νὰ μᾶς ζήσουν!

ΜΑΝΑ

Εὐχαριστῶ.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Θὰ γένει γλέντι;

ΠΑΤΕΡΑΣ

Μικροπράματα. Δὲν τοὺς παίρνει ἡ ὦρα.

ΔΟΥΛΑ

Νά τους, ἔρχονται!

(Ἀρχίζουν νὰ μπαίνουν οἱ καλεσμένοι, παρέες-παρέες,
χαρούμενοι. Μπαίνουν οἱ νόπαντροι πιασμένοι ἀπὸ τὸ
μπράτσο. Ὁ Λεονάρδο βγαίνει.)

ΓΑΜΠΡΟΣ

Σὲ κανένα γάμο δὲν εἶδα τόσον κόσμο.

ΝΥΦΗ

(σκυθρωπή)

Σὲ κανένα.

ΠΑΤΕΡΑΣ

Μιά χαρά εἶτανε.

ΜΑΝΑ

"Όλοι οἱ συγγενῆδες μας ἤρθανε.

ΓΑΜΠΡΟΣ

"Ανθρώποι π' οὔτε βγαίνουν ἀπὸ τὸ σπίτι τους.

ΜΑΝΑ

"Ἔτσι 'ναι! Ὁ πατέρας σου ἔσπειρε μ' ἀπλοχεριά καὶ τώρα
θερίζεις ἐσύ.

ΓΑΜΠΡΟΣ

"Ἦρθαν καὶ ξαδέρφια μου π' οὔτε τὰ 'ξερα.

ΜΑΝΑ

Οἱ θαλασσομερίτες.

ΓΑΜΠΡΟΣ

(χαρούμενος)

Νὰ τοὺς ἰδεῖς πῶς σκιαζόντανε τ' ἄλογα!

(Μιλοῦν.)

ΜΑΝΑ

(στὴ Νύφη)

Τί συλλογιέσαι ;

ΝΥΦΗ

Τίποτα.

ΜΑΝΑ

Πολύ βαραίνουν οί εὐκές.

(*Ἀκούγονται κιθάρες.*)

ΝΥΦΗ

Σὰ μολύβι.

ΜΑΝΑ

(*δυνατά*)

Γιατί νά σέ βαραίνουν τόσο πολύ; Ἄλαφρη σάν τὸ περι-
στέρι πρέπει νά εἶσαι.

ΝΥΦΗ

Θὰ μείνεις ἐδῶ τῆ νύχτα;

ΜΑΝΑ

Ἦχι. Ἔχω τὸ σπίτι μοναχό.

ΝΥΦΗ

Ἄπόψε ἔπρεπε νά μείνεις!

ΠΑΤΕΡΑΣ

(*στή Μάνα*)

Τῆρα τους γλέντι πού στήσανε. Ἄλλο πράμα τοῦτοι οἱ χο-
ροὶ τῆς θάλασσας.

(*Μπαίνει ὁ Λεονάρδο καὶ κάθεται. Ἡ Γυναίκα του
ὄρθια πίσω του, σὲ στάση ἀλύγιστη.*)

ΜΑΝΑ

Εἶν' τὰ ξαδέρφια τοῦ ἄντρα μου. Βράχοι γιὰ γλέντι καὶ γιὰ
χορό.

ΠΑΤΕΡΑΣ

Τοὺς κάνω χάζι. Ἄλλη ὄψη πῆρε τὸ σπίτι μου σήμερα.

(*Βγαίνει.*)

ΓΑΜΠΡΟΣ
(στη Νύφη)

Σ' άρέσει τὸ στεφάνι;

ΝΥΦΗ
(κοιτάζοντάς τον επίμονα)

Ναί.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Εἶν' ὄλο κέρινο. Ποτὲ δὲ χαλάει. Δὲν ξέρεις πῶς θά 'θελα
νά εἶταν ὄλο τὸ φουστάνι σου γιομάτο τέτοια λειμονάνθια!

ΝΥΦΗ

Καλό 'ναι κι ἔτσι!

(Βγαίνει ὁ Λεονάρδο ἀριστερά.)

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Θά 'ρθεῖς νὰ βγάλουμε τίς καρφίτσες;

ΝΥΦΗ
(στοὺ Γαμπρὸ)

Πάω, κι ἔφτασα.

ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Πιστεύω νὰ περάστε καλὰ μὲ τὴν ξαδέρφη μου.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Οὔτε κουβέντα νὰ γίνεται.

ΓΥΝΑΙΚΑ

Τί καλὰ οἱ δυὸ σας ἐδῶ πέρα, μὲς στοὺ σπιτάκι σας. Οὔτε
κόσμος, οὔτε τίποτα. Μακάρι κι ἐγὼ νὰ μπορούσα νὰ ζήσω
ἔτσι!

ΓΑΜΠΡΟΣ

Γιατί δὲν αγοράζετε τίποτα πλεῦρες ἐδῶ; Στὰ βουνὰ ἡ γῆς
εἶναι φτηνὴ, καὶ τὰ παιδιὰ μεγαλώνουν καλλίτερα.

ΓΥΝΑΙΚΑ

Δὲν ἔχουμε λεφτά. Κι ὅπως πᾶμε κιόλας!

ΓΑΜΠΡΟΣ

Ὁ ἄντρας σου εἶναι καλὸς δουλευτής.

ΓΥΝΑΙΚΑ

Ναί, μὰ δὲν εἶν' ἄνθρωπος νὰ κάτσει χάμου, νὰ τὰ σκεφεῖ.
Τό 'να πιάνει, τ' ἄλλο ἀφήνει. Αὐτὰ τὸν τρῶνε. Σάμπως δὲν
τοῦ τὰ λέω;

ΔΟΥΛΑ

Δὲν τρῶτε τίποτα; Θὰ σοῦ τοιμάσω κάμποσες δίπλες μὲ
κρασί νὰ τίς πᾶς τῆς μάνας σου πού τῆς ἀρέσουν πολὺ.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Βάλ' της τρεῖς ντουζίνες.

ΓΥΝΑΙΚΑ

Ὅχι, ὄχι. Οἱ μισὲς φτάνουν καὶ περισσεύουν.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Μωρὲ βάλ' της πού σοῦ λέω! Μιὰ φορὰ παντρεύεται κα-
νεῖς.

ΓΥΝΑΙΚΑ

(στὴ Δούλα)

Τὸν Λεονάρδο τὸν εἶδες;

ΔΟΥΛΑ

Ὅχι.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Θά εἶναι στὸ χορό.

ΓΥΝΑΙΚΑ

Πάω νὰ ἰδῶ! (Βγαίνει.)

ΔΟΥΛΑ

"Όμορφη μέρα ή σημερινή.

ΓΑΜΠΡΟΣ

"Εσύ δέ χορεύεις;

ΔΟΥΛΑ

Σάμπως με πήρε και κανείς;

(Περγουόν στο βάθος δυό Κορίτσια. Σ' όλη τη διάρκεια
αυτής τής εικόνας στο βάθος διασταυρώνονται συνεχώς
διάφοροι άνθρωποι.)

ΓΑΜΠΡΟΣ

(χαρούμενος)

"Αμ, να καταλαβαίνανε τί τους γίνεται. Κάτι γριές κοτσονάτες σάν και σένα χορεύουν καλλίτερα από τις νιές.

ΔΟΥΛΑ

Μά γίωκα μου και σύ με πειράζεις; Τί σοί και τὸ δικό σας!
"Αντρες, όχι φέματα. Θυμάμαι σάν είμουνα μικρή τὸ γάμο
τοῦ παπούλη σου. Τί λεβεντιά! Εἴτανε σά να παντρευόταν
ένα βουνό.

ΓΑΜΠΡΟΣ

"Εγὼ δὲν ἔχω τὸ μπόι του.

ΔΟΥΛΑ

Ναί, μὰ τὸ ἴδιο λάμπουν και σένα τὰ μάτια σου. Ποῦ πήγε
ή νύφη;

ΓΑΜΠΡΟΣ

Βγάνει τὸ πέπλο.

ΔΟΥΛΑ

"Ακου. Μὲς στοῦ ντουλάπι ἔχω κρυμένο χοιρομέρι και πα-
λιὸ κρασί, για τή νύχτα ποῦ θά πεινάστε. Στήν κάτω με-
ριά να ψάξεις.

ΓΑΜΠΡΟΣ
(χαμογελώντας)

Ἐγὼ ποτὲ δὲν πεινάω τὴ νύχτα.

ΔΟΥΛΑ
(μὲ πονηρία)

Ἐννοια σου, θὰ πεινάσει ἡ νύφη! (Βγαίνει.)

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΗΚΑΡΙ
(μπαίνοντας)

Θά 'ρθεις νὰ πιεῖς μαζί μας;

ΓΑΜΠΡΟΣ

Καρτερῶ τὴ νύφη.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΑΛΗΚΑΡΙ

Ἐλα καημένε. Τὴ χαραυγὴ δικιά σου θὰ εἶναι.

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΗΚΑΡΙ

Τότ' ἔχει καὶ τὸ γοῦστο του!

ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΑΛΗΚΑΡΙ

Λίγο ἔλα καὶ φεύγεις.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Ἄειντε, πᾶμε.

(Βγαίνουν. Ἀκούγονται φωνές, φασαρία. Μπαίνει ἡ Νύφη. Ἀπὸ τὴν ἀντίθετη μεριά ἔρχονται τρέχοντας νὰ τὴ βροῦν δυὸ Κορίτσια.)

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Σὲ ποιάν ἔδωσες τὴν πρώτη καρφίτσα; Σὲ μένα δὲν τὴν ἔδωσες;

ΝΥΦΗ

Δὲ θυμᾶμαι.

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Ἐμένα τὴν ἔδωσες, ἔδωνά.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Ἐμένα, μπροστά στοῦ ἱερό.

ΝΥΦΗ

(ἀνήσυχη, καὶ σὲ μεγάλο ἔσωτερικὸ ἀγώνα)

Δὲν ξέρω τίποτα. Δὲ θυμᾶμαι.

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Ὅχι, θέλουμε νὰ μᾶς πεῖς . . .

ΝΥΦΗ

(κόβοντάς τὴν)

Δὲ μ' ἀφήνετε; Τὴν ὄρεξή σας λέτε πὼς ἔχω;

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Μᾶς συμπαθᾶς.

(Περνάει στοῦ βάθος ὁ Λεονάρδο.)

ΝΥΦΗ

(βλέπει τὸν Λεονάρδο)

Τέτοιες στιγμὲς δὲν εἶναι παῖξε-γέλασε.

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Δὲν τὸ ξέραμε!

ΝΥΦΗ

Θὰ τὸ μάθετε καὶ σεῖς σὰν ἔρθει ἡ ὥρα σας. Ἄν εἶταν ἔτσι ν' ἀλλάξει κανεὶς τὴ ζωὴ του!

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Σοῦ κακοφάνηκε;

ΝΥΦΗ

Ὅχι, κορίτσια. Συμπαθᾶτε με.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Γιὰ τί πράμα; Γιὰ τίς καρφίτσες; "Α, μπᾶ! Κι οἱ δύο θὰ φέρουνε γαμπρό. Ψέματα;

ΝΥΦΗ

"Οχι. Κι οἱ δύο.

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Μόνο πὸς ἢ μιὰ θὰ παντρευτεῖ γρηγορότερα.

ΝΥΦΗ

Τόσο πολὺ βιαζόσαστε;

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

(ντροπαλὰ)

"Αχ, ναί.

ΝΥΦΗ

Γιατί;

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

"Ε, μὰ... (*Ἀγκαλιάζει τὸ Δεύτερο Κορίτσι.*)

(*Βγαίνουν τρέχοντας καὶ οἱ δύο. Μπαίνει ὁ Γαμπρός καὶ πολὺ σιγὰ ἀγκαλιάζει τὴ Νύφη ἀπὸ πίσω.*)

ΝΥΦΗ

(ἀναπηδᾷ τρομαγμένη)

"Ασε με!

ΓΑΜΠΡΟΣ

"Απὸ μένα σκιάζεσαι;

ΝΥΦΗ

"Α! Ἐσὺ εἴσουνα;

ΓΑΜΠΡΟΣ

"Εμ, ποιὸς ἄλλος θὰ εἶτανε; (*Σιωπή.*) "Ἡ ὁ πατέρας σου ἦ ἐγώ.

ΝΥΦΗ

Σωστά!

ΓΑΜΠΡΟΣ

Μονάχα πού ό πατέρας σου δέ θά σ' έσφιγγε τόσο δυνατά.

ΝΥΦΗ

(σκολθρωπή)

Άλήθεια!

ΓΑΜΠΡΟΣ

(τήν άγκαλιάζει σφιχτά, μέ τρόπο λίγο άπότομο)

Γιατ' είναι γέρος.

ΝΥΦΗ

(ξερά)

Άσε με!

ΓΑΜΠΡΟΣ

Γιατί; (Τήν άφήνει.)

ΝΥΦΗ

Έ... ό κόσμος. Μπορεϊ νά μάς ιδούνε.

(Στό βάθος περνάει ή Δούλα χωρίς νά κοιτάξει τούς νιόπαντρους.)

ΓΑΜΠΡΟΣ

Έ, και; Τώρα στεφανωθήκαμε.

ΝΥΦΗ

Ναι, άλλ' άσε με... Πιό ύστερα.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Τί έχεις; Σάν τρομαγμένη μου φαίνεσαι!

ΝΥΦΗ

Δέν έχω τίποτα. Μεϊνε κοντά μου.

(Μπαίνει ή Γυναίκα του Λεονάρδο.)

ΓΥΝΑΙΚΑ

Νὰ μὴ σᾶς δυσκολεύω . . .

ΓΑΜΠΡΟΣ

Ἄ, μπᾶ!

ΓΥΝΑΙΚΑ

Μὴν εἶδατε τὸν ἄντρα μου;

ΓΑΜΠΡΟΣ

Ὅχι.

ΓΥΝΑΙΚΑ

Δὲ φαίνεται πουθενά, καὶ τ' ἄλογο δὲν εἶναι στ' ἀχούρι.

ΓΑΜΠΡΟΣ

(εὐθυμος)

Καμιὰ βόλτα θὰ πῆγε.

(Ἡ Γυναίκα βγαίνει ἀνήσυχη. Μπαίνει ἡ Δούλα.)

ΔΟΥΛΑ

Γάμος ἀπὸ τοὺς λίγους, ὄχι ἀστεῖα.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Ἐγὼ βαρέθηκα νὰ σοῦ πῶ. Καὶ ἡ νύφη εἶναι λίγο ἀποσταμένη.

ΔΟΥΛΑ

Τί ἀκῶ, κόρη μου;

ΝΥΦΗ

Τὰ μελίγγια μου πᾶν νὰ σπάσουν!

ΔΟΥΛΑ

Νύφη ἀπὸ τοῦτα τὰ βουνά, σὰ βουνὸ πρέπει νὰ ἔναι. (Στὸν Γαμπρό.) Μονάχα σὺ μπορεῖς νὰ τῆ γιάνεις. Δικιά σου εἶναι. (Βγαίνει τρέχοντας.)

ΓΑΜΠΡΟΣ

(τὴν ἀγκαλιάζει)

Πᾶμε νὰ ἰδοῦμε τὸ χορὸ. (Τὴ φιλεῖ.)

ΝΥΦΗ

(σὲ ἀγωνία)

Ὅχι. Καλλίτερα νὰ ξαπλωθῶ λιγάκι.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Νὰ σοῦ κρατήσω συντροφιά.

ΝΥΦΗ

Τί λές; Ν' ἀφήσουμ' ἔτσι τὸν κόσμο; Τί θὰ εἰποῦν; Ἄσε με νὰ ξεκουραστῶ λίγη ὥρα, κι ἔρχεσαι.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Ὅπως θέλεις! Μὰ νὰ μὴν εἶσαι ἔτσι ὅλη τὴ νύχτα!

ΝΥΦΗ

(στὴν πόρτα)

Τὴ νύχτα θὰ ἴμαι καλλίτερα.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Αὐτὸ λέω κι ἐγώ.

(Φάνεται ἡ Μάνα.)

ΜΑΝΑ

Γιέ μου!

ΓΑΜΠΡΟΣ

Ποῦ γυρίζεις ἐσύ;

ΜΑΝΑ

Στὸ χορὸ εἶμουνα. Γιά πές μου, εἶς' εὐχαριστημένος;

ΓΑΜΠΡΟΣ

Ναί.

MANA

Κι ἡ γυναίκα σου;

ΓΑΜΠΡΟΣ

Κουράστηκε λίγο. "Άσκημη μέρα για τίς νυφάδες!

MANA

"Άσκημη μέρα; 'Όμορφότερη δὲν μπορεῖ νὰ γίνει ποτές. Για μένα, στάθηκε σὰν κληρονομιά. (Μπαίνει ἡ Δούλα καὶ προχωρεῖ πρὸς τὴν κάμαρα τῆς Νύφης.) Τέτοια μέρα ὀργώνουνε τὴ γῆς, φυτεύουν τὰ καινούργια κλαριά.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Θὰ φύγεις ἀπόψε;

MANA

Ναί. Πρέπει νὰ πάω σπíti.

ΓΑΜΠΡΟΣ

'Ολομόναχη.

MANA

'Ολομόναχη, ὄχι. Θὰ ἔχω στὸ μυαλό μου ἕνα σωρὸ πράματα, ἀνθρώπους, ἀμάχες.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Πᾶν οἱ ἀμάχες, τελειώσανε.

(Μπαίνει γρήγορα-γρήγορα ἡ Δούλα καὶ χάνεται τρέχοντας στὸ βάθος.)

MANA

"Όλη ἡ ζωὴ ἀμάχη ἀτέλειωτη εἶναι.

ΓΑΜΠΡΟΣ

'Αφοῦ τὸ λές, ἔτσι θὰ ἔναι. 'Εγὼ πάντα μου σ' ἄκουσα.

MANA

Μὲ τὴ γυναίκα σου νὰ ἔσαι τρυφερός, κι ἂν καμιὰ μέρα σοῦ

πει λόγον ἄπρεπο ἢ τὴν ἰδεῖς θυμωμένη, μὴν τῆς πεις τί-
ποτα. Μόνο χάιδεψέ την ἔτσι ποὺ νὰ πονέσει λιγάκι, σφίχ'
την στὴν ἀγκαλιά σου, δός της μιὰ δυνατὴ δαγκωματιὰ
κι ἔπειτα φίλησέ την γλυκά. Γιὰ νὰ μὴ σὲ σιχαίνεται, ἀλλὰ
νὰ νιώθει ὅτι ἐσὺ εἶσ' ὁ ἄντρας, ὁ σερνικός, ἐκεῖνος ποὺ
διατάζει. Ἔτσι μ' ἔμαθ' ἐμένα ὁ πατέρας σου, καὶ μιὰ ποὺ
δὲν τὸν ἔχεις πιά νὰ στὰ εἰπεῖ ὁ ἴδιος, στὰ λέω ἐγώ.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Ὅ,τι κι ἂν μοῦ 'πες, τό 'κανα.

ΠΑΤΕΡΑΣ
(μπαίνοντας)

Ποῦ πῆγε ἡ κόρη μου;

ΓΑΜΠΡΟΣ

Μέσα εἶναι.

(Ὁ Πατέρας βγαίνει.)

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Νὰ 'ρθοῦν ἡ νύφη κι ὁ γαμπρός γιατί ὁ χορός ἀρχίζει.

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΗΚΑΡΙ

Ἐσὺ θὰ τόνε σύρεις.

ΠΑΤΕΡΑΣ
(μπαίνοντας)

Δὲν εἶναι μέσα!

ΓΑΜΠΡΟΣ

Δὲν εἶναι;

ΠΑΤΕΡΑΣ

Θ' ἀνέβηκε στὸ μπαλκόνι.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Πάω νὰ ἰδῶ! (Βγαίνει.)

(Ἀκούγονται φωνές, θόρυβος καὶ κηθάρες.)

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Οὐ!... Ἀρχινήσανε κιάλας! (Βγαίνει.)

ΓΑΜΠΡΟΣ
(μπαίνοντας)

Δὲν εἶναι.

ΜΑΝΑ
(ἀνήσυχη)

Δὲν εἶναι;

ΠΑΤΕΡΑΣ

Ποῦ νὰ πῆγε τάχα;

ΔΟΥΛΑ
(μπαίνοντας)

Ποῦ ἔναι ἡ νυφούλα μου;

ΜΑΝΑ
(σοβαρή)

Δὲν ξέρουμε.

*(Βγαίνει ὁ Γαμπρός. Μπαίνουν τρεῖς Καλεσμένοι.)*ΠΑΤΕΡΑΣ
(δραματικά)

Μά, δὲν εἶναι στὸ χορὸ;

ΔΟΥΛΑ

Ὅχι, δὲν εἶναι στὸ χορὸ.

ΠΑΤΕΡΑΣ
(σὰ νὰ τοῦ ἦθε μιὰ ἰδέα)

Εἶναι πολὺς κόσμος. Γιὰ τήρα καλά!

ΔΟΥΛΑ

Τήραξά. Δὲν εἶναι.

ΠΑΤΕΡΑΣ

(τραγικά)

Ποῦ εἶναι λοιπόν;

ΓΑΜΠΡΟΣ

(μπαίνοντας)

Τίποτα. Πουθενά δὲ φαίνεται.

ΜΑΝΑ

(στὸν Πατέρα)

Τί θὰ εἰπεῖ αὐτό; Ποῦ εἶναι ἡ δυχατέρα σου;

(Μπαίνει ἡ Γυναίκα τοῦ Λεονάρδο.)

ΓΥΝΑΙΚΑ

Φύγανε! Φύγανε! Ὁ Λεονάρδο κι ἐκείνη. Μὲ τ' ἄλογο. Ἀγκαλιασμένοι σὰν ζωτικά!

ΠΑΤΕΡΑΣ

Ψέματα! Ὅχι ἡ δυχατέρα μου, ὄχι!

ΜΑΝΑ

Ἡ δυχατέρα σου, ναί. Κακιῶς μάνας γέννημα, κι ἐκείνη κι ἐκεῖνος. Μὰ τώρα εἶναι γυναίκα τοῦ γιοῦ μου!

ΓΑΜΠΡΟΣ

(μπαίνοντας)

Κοντά τους! Ποιός ἔχει ἐν' ἄλογο νὰ μοῦ δώσει;

ΜΑΝΑ

Ποιός ἔχει ἐν' ἄλογο, ποιός ἔχει ἐν' ἄλογο, γρήγορα! Ὅ,τι ἔχω τοῦ δίνω, τὰ μάτια μου, τὴ γλώσσα μου...

ΦΩΝΗ

Ἐδῶ εἶν' ἕνα.

ΜΑΝΑ

(στὸ Γαμπρό)

Κοντά τους! Πίσω τους! (Ὁ Γαμπρός βγαίνει μὲ δυὸ Παληκάρια.) Ὅχι. Μὴν πᾶς. Εἶναι φονιάδες, ξέρον καλὰ τὸ

μαχαίρι... Μὰ γρήγορα, μή χάνεις καιρό, έρχομαι κι έγώ πίσω σου!

ΠΑΤΕΡΑΣ

Δέ θά 'ν' εκείνη. Θά 'πεσε στο πηγάδι.

ΜΑΝΑ

Στά πηγάδια πέφτουν οί καθαρές, οί τίμιες, όχι εκείνη! Μὰ τώρα είναι γυναίκα τοῦ γιοῦ μου. Στά δυό. Χωριστείτε στα δυό! (Μπαίνουν όλοι.) Τό σόι μου και τό σόι σου. Τινάχτε τόν κουρνιαχτό από τὰ παπούτσια σας. Πάμε νά βοηθήσουμε τό γιό μου. (Οί άνθρωποι χωρίζονται σέ δυό παρέες.) Γιατί έχει ανθρώπους ό γιός μου, τί θάρρεψες; Έχει τούς θαλασσομερίτες και τ' άλλα τὰ ξαδέρφια του. Γρήγορα, μήν καθόσαστε! Πιάστε τὰ μονοπάτια έναγύρω. Ήρθε ό καιρός νά ξαναχυθεί αίμα! Στά δυό. Χωριστείτε στα δυό. Έσύ μέ τούς δικούς σου κι έγώ μέ τούς δικούς μου. Κοντά τους! Πίσω τους!

ΑΥΛΑΙΑ

Π Ρ Α Ξ Η Τ Ρ Ι Τ Η

ΕΙΚΟΝΑ ΠΡΩΤΗ

Δάσος. Νύχτα. Θεόρατοι κορμοί, μουσκεμένοι. Ἡ ἀτμόσφαιρα εἶναι βαρειά. Ἀκούγονται δυὸ βιολιά.

(Μπαίνουν τρεῖς Ἐυλοκόποι.)

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Τοὺς βρῆκαν, εἶπες;

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Ἄκόμα ψάχνουν.

ΤΡΙΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Ἄμ δὲ γλυτώνουν.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Σσσστ!

ΤΡΙΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Τ' εἶναι;

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Σὰ ν' ἀκῶ περπατήματα στὰ μονοπάτια ἐναγύρω.

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Ἄμα βγεῖ τὸ φεγγάρι θὰ τοὺς ἰδοῦν.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Δὲν τοὺς ἀφήνανε, λέω γώ.

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Ἡ γῆς ὀλουνοὺς μᾶς χωράει νὰ ζήσουμε.

ΤΡΙΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Μωρὲ θὰ τοὺς σκοτώσουνε.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Μιᾶς κι ἀγαπιόντανε, καλὰ κάμανε, νὰ σοῦ πῶ.

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Βάσταξαν ὅσο μπορούσανε. Μὰ στὰ στερνὰ ἤρθε τὸ αἷμα και τοὺς ξεσήκωσε.

ΤΡΙΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Τὸ αἷμα!

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Ἄλλὰ; Κατὰ κεῖ ποῦ μᾶς πάει τὸ αἷμα τραβάμε.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Ναί, ἀλλὰ αἷμα ποῦ τὸ βλέπει τὸ φῶς, τὸ πίνει ἡ γῆς.

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Ἔ, και; Καλλίτερα νὰ πεθάνεις χύνοντας ὅλο τὸ αἷμα σου, παρὰ νὰ ζεῖς και νὰ τὸ ἔχεις σάπιο μέσα στὶς φλέβες σου.

ΤΡΙΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Γιὰ σὴν.

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Ἄκοῦς τίποτα;

ΤΡΙΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Ἄκῶ τοὺς γρύλους, τὰ βατράχια, τὴ νύχτα ποῦ παραμονεύει.

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Τ' ἄλογο τ' ἀκοῦς;

ΤΡΙΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Ὅχι.

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Τούτην ὥρα θὰ τὴν ἔχει γυναίκα του.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Τὸ κορμί τὸ δικό της εἶταν γι' αὐτόν, καὶ τὸ κορμί τὸ δικό
του γιὰ κείνη.

ΤΡΙΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

"Ἄμ, θὰ τοὺς βροῦν καὶ θὰ τοὺς σκοτώσουνε.

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Τώρα τὰ αἱματὰ τους ἀνακατώθηκαν, καὶ θὰ 'ναι σὰν τὰ
πιθάρια τ' ἀδειανά, σὰν τὰ ξερὰ τὰ ποτάμια.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

"Ἐχει ὁμως συννεφιά πολλή καὶ μπορεῖ νὰ μὴ βγεῖ τὸ φεγ-
γάρι.

ΤΡΙΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Φεγγάρι-ξεφεγγάρι, ὁ γαμπρὸς θὰ τοὺς βρεῖ. Νὰ τὸν ιδεῖς
πῶς ἔφυγε! Σὰ μανιασμένο ἀστέρι. Ἡ ὄψη του εἶτανε σὰν
τὴ στάχτη, εἶχε γραμμένο ἀπάνου του τὸ ριζικὸ τῆς γε-
νιάς του.

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Κατάρια, λές, νὰ πεθαίνουν ὄλοι τους καταμεσίς στὴ στράτα.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

"Ἐτσ' εἶναι!

ΤΡΙΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Λές νὰ γλυτώσουνε;

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Σὰ δύσκολο. "Ἐχουνε ζώσει ἐναγύρω τὸν τόπο μὲ ντουφέκια
καὶ μὲ μαχαίρια.

ΤΡΙΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

"Ἐχει ὁμως ἄλογο καλό.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Ναί, μά 'χει τή γυναίκα.

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Φτάσαμε, παιδιά.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Δέντρο βουνό. 'Αειντε νά μὴν ἀργοῦμε.

ΤΡΙΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Βγαίνει καί τὸ φεγγάρι. Γρήγορα νά προφτάσουμε.

(*Ἀριστερὰ φαίνεται μιὰ λάμψη.*)

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Βγαίνεις φεγγάρι, βγαίνεις!
Φεγγάρι μὲ τὰ φύλλα τὰ μεγάλα.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Μὲ γιασεμιὰ τὸ αἷμα σου γιομάτο!

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Βγαίνεις ἐρημοφέγγαρο!
Φεγγάρι μὲ τὰ φύλλα τὰ χλωρά!

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Τὸ μέτωπο τῆς νύφης ν' ἀσημώσεις.

ΤΡΙΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Φεγγάρι, μαυροφέγγαρο!
'Ἄσε γιὰ τὴν ἀγάπη τὴ σκοτεινὴ τὴ φυλλωσιὰ.

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Φεγγάρι, πικροφέγγαρο!
'Ἄσε γιὰ τὴν ἀγάπη τὴ φυλλωσιὰ τὴ σκοτεινὴ.

(*Βγαίνουν. Ἀπὸ τῆ μεριά τῆς λάμπης ἀριστερὰ μπαίνει τὸ Φεγγάρι. Τὸ Φεγγάρι εἶν' ἕνας νέος ξυλοκόπος μὲ ἄσπρο πρόσωπο. Ἡ σκηνὴ γεμίζει μιὰ δυνατὴ γαλάζια ἀνταύγεια.*)

ΦΕΓΓΑΡΙ

Εἶμ' ἕνας κύκνος στρογγυλὸς μὲς στὸ ποτάμι,
 εἶμ' ἕνα μάτι στὰ ψηλὰ καμπαναριά,
 καὶ μὲς στὶς φυλλωσιές φαντάζω
 ψεύτικο φῶς τῆς χαραυγῆς.
 Κανείς δὲ μοῦ γλυτώνει ἐμένα!
 Ποιὸς κρύβεται; Ποιανοῦ τὸ κλάμα
 γροικιέται μὲς στὸ χέρσο κάμπο;
 Ἔνα μαχαίρι ἔχω κρεμάσει
 μὲς στὸν ἀνταριασμένο ἀγέρα,
 ποὺ λαχταράει, μολύβι τώρα,
 πόνος νὰ γίνεῖ μὲς στὸ αἷμα.
 Ἀφήστε με νὰ μπῶ! Παγώνω
 στοὺς τοίχους καὶ στὰ παρεθύρια.
 Μιὰ στέγη ἀνοῖχτε, μιὰ καρδιά,
 νὰ μπῶ νὰ ζεσταθῶ λιγάκι!
 Ἄχ, πῶς κρυώνω! Οἱ στάχτες μου
 — μέταλλα κοιμισμένα —
 ψάχνουν σὲ κάμπους καὶ βουνὰ
 τῆς φλόγας τὴν κορφή νὰ βροῦνε.
 Ὅμως τὸ χιόνι μὲ κουβαλάει
 στὶς χαλαζένιες τὶς πλάτες του,
 καὶ μὲ βυθίζει ὄλο παγωνιὰ
 στὰ χαλκοπράσινα βαλτονέρια.
 Μὰ τούτῃ νύχτα θὰ βαφτοῦν
 τὰ μάγουλά μου κόκκινο αἷμα,
 καὶ τ' ἄγρια βοῦρλα θὰ ζαρώσουν
 κάτω ἀπ' τὰ πέσματα τοῦ ἀγέρα.
 Ἴσκιό δὲ θὰ ἔβρουν καὶ φυλλωσιὰ

για νά γλυτώσουνε ἀπὸ μένα!
 Θέλω μονάχα μιὰ καρδιά
 νὰ μπῶ νὰ ζεσταθῶ λιγάκι!
 Δώστε μου, δώστε μιὰ καρδιά!
 Ζεστή! Τὸ αἷμα τῆς νὰ βάψει
 τὰ κρύα βουνὰ τὰ στήθια μου.
 Ἄφῃστε με νὰ μπῶ, ἄχ, ἀφῃστε!

(Στὰ κλαριά.)

Ἴσκιους δὲ θέλω. Οἱ ἀχτίδες μου
 πρέπει παντοῦ νὰ μποῦν, καὶ μέσα
 στὰ κατασκότεινα κλαριά
 τὸ φῶς μου πρέπει νὰ κυλήσει,
 γιὰ νὰ βαφτοῦν τὴ νύχτα τούτη
 τὰ μάγουλά μου αἷμα γλυκό,
 καὶ τ' ἄγρια βουῦρλα νὰ ζαρῶσουν
 κάτου ἀπ' τὰ πέλματα τοῦ ἀγέρα.
 Ποιὸς κρύβεται; Νὰ ἔβγει ἔξω εἶπα!
 Κανείς δὲ μοῦ γλυτώνει ἐμένα!
 Θεὸ νὰ τ' ἀστράψω τ' ἄλογο
 μὲ διαμαντένιο πυρετό.

(Χάνεται ἀνάμεσα στοὺς κορμούς, καὶ ἡ σκηνὴ ξανα-
 βοθίζεται στὸ ἀρχικὸ μισοσκόταδο. Μπαίνει μιὰ γριὰ
 σκεπασμένη ὀλόκληρη μὲ ἀνέρα ροῦχα σὲ χρῶμα βα-
 θυπράσινο. Τὰ πόδια τῆς εἶναι γυμνά. Τὸ πρόσωπό
 τῆς μόλις διακρίνεται ἀνάμεσα στὶς πτυχές.)

ZHTIANA

Τὸ φεγγάρι ὅλο κρύβεται, κι ἐκεῖνοι ζυγώνουν.
 Ἄπὸ δῶ πιδ μακριὰ δὲ θὰ πᾶν. Τὸ ποτάμι βουίζει
 μὲ τὰ φύλλα μαζί, κι ἡ βουή θὰ σκεπάσει
 τὸ βαρὺ σκούξιμό τους. Ἐδωνὰ θὰ γενεῖ, καὶ σὲ λίγο.
 Ἐδωνὰ θὰ πεθάνουν. Ἄχ, ἀπόστασα πιά.
 Ἄς καρφώσουν τὶς κάσες. Στὸ κρεβάτι μπροστὰ

τὸ νυφιάτικο, καρτεροῦν τὰ σεντόνια τὰ κάτασπρα
τὰ βαριά τὰ κορμιὰ μὲ τὸ λαιμὸ τὸν κομένο.
Οὔτ' ἓνα πουλὶ νὰ ξυπνήσει, κι ἡ αὔρα
νὰ μαζέψει στὸν κόρφο της τὶς φωνές πού θὰ βγάλουν,
καὶ νὰ φύγει μ' αὐτὲς γιὰ τὶς μαῦρες κορφές,
ἢ στὴ λάσπη βαθιὰ τὴν πηχτὴ νὰ τὶς θάψει.

(ἀνυπόμηση)

"Αχ, αὐτὸ τὸ φεγγάρι, αὐτὸ τὸ φεγγάρι!
(Μπαίνει τὸ Φεγγάρι. Ἡ σκηνὴ ξαναγεμίζει μὲ τὸ
πυκνὸ γαλάζιο φῶς.)

ΦΕΓΓΑΡΙ

"Ὅπου κι ἂν εἶναι φτάνουνε. "Άλλοι ἀπὸ τὴν πλαγιά, κι
ἄλλοι ἀπὸ τὸ ποτάμι. Πάω νὰ φωτίσω τὶς πέτρες. Θέ-
λεις τίποτα;

ZHTIANA

Τίποτα.

ΦΕΓΓΑΡΙ

"Ὁ ἀγέρας γίνεται κοφτερός σὰ δίκωπο μαχαίρι.

ZHTIANA

Νὰ φωτίσεις καλὰ τὸ γελέκο καὶ νὰ μεριάσεις τὰ κουμπιὰ,
κι ἔννοια σου, τὰ μαχαίρια θὰ τόνε βροῦν τὸ δρόμο τους.

ΦΕΓΓΑΡΙ

Θέλω ν' ἀργήσουν ὅμως νὰ πεθάνουν.
Θέλω τὸ αἷμα σιγά-σιγά
νὰ μοῦ ποτίσει τὰ δάχτυλα μὲ τ' ἀπαλὸ σφύριγμά του.
Κοίτα πῶς καρτεροῦνε οἱ λαγκαδιές μου οἱ στάχτινες
τὸ κεφαλάρι τὸ ζεστὸ ν' ἀνοίξει!

ZHTIANA

Μὴν τοὺς ἀφήσουμε νὰ περάσουν τὸ ποτάμι. Τὸ νοῦ σου!

ΦΕΓΓΑΡΙ

Νά τοι, ζυγώνουν!

ΖΗΤΙΑΝΑ

Γρήγορα. Φῶς! Ἄκόμα φῶς! Τὸ νοῦ μας μὴν ξεφύγουμε!

(Μπαίνουν ὁ Γαμπρὸς καὶ τὸ Πρῶτο Παλληκάρι. Ἡ Ζητιάνα κάθεται κουκουλωμένη μὲ τὸν μανδύα.)

ΓΑΜΠΡΟΣ

Ἄπο δῶ.

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΗΚΑΡΙ

Δὲ θὰ τοὺς βρεῖς.

ΓΑΜΠΡΟΣ

(ἀποφασιστικὰ)

Δὲ θὰ τοὺς βρῶ, λέει;

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΗΚΑΡΙ

Θὰ πῆγαν ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Ἄχι. Ἄκουσα τ' ἄλόγο τους ἀπὸ δῶ.

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΗΚΑΡΙ

Θὰ εἶταν ξένο ἄλογο.

ΓΑΜΠΡΟΣ

(δραματικὰ)

Ἄκου. Σ' ὄλον τὸν κόσμον δὲν ὑπάρχει παρὰ ἓνα ἄλογο, κι εἶναι τοῦτο ποὺ κυνηγᾶμε. Κατάλαβες; Ἄν θέλεις νὰ ῥθεις, ἔλα καὶ μὴ μιλάς.

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΗΚΑΡΙ

Μά...

ΓΑΜΠΡΟΣ

Πάψε! Εἶμαι σίγουρος ὅτι κάπου ἐδῶ θὰ τοὺς βρῶ. Τὸ

βλέπεις τούτο τὸ χέρι; Λές ὅτ' εἶναι τὸ χέρι μου; Εἶναι τὸ χέρι τοῦ ἀδερφοῦ μου καὶ τοῦ πατέρα μου, τὸ χέρι ὄλων ὄσοι πεθάναν ἀπὸ τὸ σόι μου. Κι ἔχει τόση δύναμη, ποὺ μπορεῖ ἀμα θέλει νὰ τὸ ξεριζώσει τούτο τὸ δέντρο. Μὰ πᾶμε γρήγορα, γιατί νιώθω τὰ δόντια τῶν πεθαμένων μου καρφωμένα ἐδῶ, ποὺ δὲν μπορῶ ν' ἀνασάνω.

ZHTIANA
(κλασιάρικα)

Ἄχ!

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΗΚΑΡΙ

Ἄκοῦς;

ΓΑΜΠΡΟΣ

Ἐσὺ κάμε μιὰ βόλτα ἀπὸ κεῖ κι ἔλα.

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΗΚΑΡΙ

Σωστὸ κυνήγι.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Κυνήγι, λέει; Τὸ μεγαλύτερο ποὺ μπορεῖ νὰ γίνει.

(Τὸ Παληκάρι φεύγει. Ὁ Γαμπρὸς πηγαίνει γρήγορα πρὸς τ' ἀριστερὰ καὶ πέφτει ἀπάνω στὴ Ζητιάνα. Τὸν θάνατο.)

ZHTIANA

Ἄχ!

ΓΑΜΠΡΟΣ

Τί θέλεις;

ZHTIANA

Παγώνω.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Ποῦ πᾶς;

ΖΗΤΙΑΝΑ

(πάντα κλαφιάρικα, σὰ ζητιάνα)

Πέρα, μακριά...

ΓΑΜΠΡΟΣ

'Από ποῦ ἔρχεσαι;

ΖΗΤΙΑΝΑ

'Από κεῖ... ἀπό πολὺ μακριά.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Μὴν εἶδες ἓναν ἄντρα καὶ μιὰ γυναίκα νὰ τρέχουν ἀπάνου
σ' ἄλογο;

ΖΗΤΙΑΝΑ

(σὰ νὰ ξυπνάει)

Γιὰ στάσου... (Τὸν κοιτάζει.) Λεβέντη. "Ὁμορφο παλη-
κάρι μου. (Σηκώνεται.) "Αχ, ὁμορφότερος ποῦ θὰ εἴσουνα
κοιμισμένος.

ΓΑΜΠΡΟΣ

Πές μου, ἐδῶ ποῦ σὲ ρωτάω. Τοὺς εἶδες;

ΖΗΤΙΑΝΑ

Μὴ βιάζεσαι... Πόσο μεγάλες οἱ πλάτες σου! Τί ὁμορφα
νὰ 'συνα ξαπλωμένος τ' ἀνάσκελα κι ὄχι νὰ στέκεσαι στὰ
μικρούλια τὰ πόδια σου ποῦ εἶναι τόσο στενά!

ΓΑΜΠΡΟΣ

(τραντάζοντάς την)

Σὲ ρωτάω, τοὺς εἶδες; Πέρασαν ἀπὸ δῶ;

ΖΗΤΙΑΝΑ

(ἀποφασιστικά)

"Ὁχι, δὲν πέρασαν ἀπὸ δῶ. Πῆγαν ἀπὸ τὴν ἄλλη πλαγιά.
Δὲν τοὺς ἀκοῦς;

ΓΑΜΠΡΟΣ

"Όχι.

ΖΗΤΙΑΝΑ

Τόν ξέρεις τὸ δρόμο;

ΓΑΜΠΡΟΣ

Τόν ξέρω δὲν τόν ξέρω, θὰ πάω!

ΖΗΤΙΑΝΑ

Θὰ ῥθῶ κι ἐγὼ μαζί σου. Ξέρω τὸν τόπο καλά.

ΓΑΜΠΡΟΣ

(ἀνυπόμονος)

Πᾶμε λοιπόν! Ἄπο ποῦ;

ΖΗΤΙΑΝΑ

(δραματικῆ)

Ἄπο δῶ!

(Φεύγουν γρήγορα. Ἀκούγονται μακριὰ δυὸ βιολιά
ποῦ ἐκφράζουν τὸ δάσος. Ξαναγυρίζουν οἱ Ξυλοκόποι
μὲ τὰ τσεκούρια στὸν ὄμο. Περιοῦν ἀργὰ ἀνάμεσα
στοὺς κορμούς.)

ΠΡΩΤΟΣ ΞΥΛΟΚΟΠΟΣ

Βγῆκες κυνήγι χάροντα!

Χάροντα μὲς στὰ φύλλα τὰ μεγάλα.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΞΥΛΟΚΟΠΟΣ

Τὴ βρῦση μὲ τὸ αἷμα μὴν ἀνοίγεις!

ΠΡΩΤΟΣ ΞΥΛΟΚΟΠΟΣ

Ἄχ, βγῆκες ἐρμοχάροντα!

Χάροντα μὲς στὰ φύλλα τὰ ξερά.

ΤΡΙΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Τὸ γάμο μὴ σκεπάζεις μὲ λουλούδια!

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Χάροντα, πικροχάροντα!

"Άσε γιὰ τὴν ἀγάπη τὴ φυλλωσιὰ τὴν πράσινη.

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Χάροντα, μαυροχάροντα!

"Άσε γιὰ τὴν ἀγάπη τὴν πράσινη τὴ φυλλωσιὰ.

(*Ἀρχίζουν νὰ βγαίνουν ἐνῶ ἀκόμα μιλοῦν. Μπαίνουν
ὁ Λεονάρδο καὶ ἡ Νύφη.*)

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Πάψε!

ΝΥΦΗ

Τώρα θὰ φύγω μόνη μου.

Πήγαινε! Θέλω νὰ γυρίσεις.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Πάψε, σοῦ λένε!

ΝΥΦΗ

Μὲ τὰ δόντια, μὲ τὰ χέρια, ὅπως μπορεῖς,

βγάλε ἀπ' τὸν κοριτσίσιο μου λαιμὸ

τὴ σιδερένια τούτη ἀλυσίδα,

κι ἄσε μ' ἐμένα νὰ χαθῶ

στὸ χωματένιο ἐδῶ τὸ σπίτι μου.

Κι ἅμα δὲ θέλεις νὰ μὲ σκοτώσεις

σὰ μιὰ μικρούλα δεντρογαλιά,

τότε στὰ χέρια μου τὰ νυφιάρικα

βάλε τὴν κἀνὴ τοῦ ντουφεκιοῦ σου.

"Αχ, τί κακό, τί φωτιά,

τὸ κεφάλι μοῦ ἀνάβει!

Τί σπασμένα γυαλιὰ μοῦ τρυπᾶνε τὴ γλώσσα!

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Εἴν' ἀργὰ τώρα πιά. Σώπα!
Γιατὶ μᾶς κυνηγᾶνε, τὸ βλέπεις,
κι ἀλλιῶς δὲ γίνεται. "Ασιντε, πᾶμε!

ΝΥΦΗ

Μὰ μὲ τὸ ζόρι θέλεις νὰ ῥθω;

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Ποιὸ ζόρι; Ποιὸς κατέβηκε
πρῶτος τῆ σιάλα;

ΝΥΦΗ

Ἐγώ. Τὸ ξέρω.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Ποιὸς ἔβαλε καινούργια
γκέμμα στ' ἔλογο;

ΝΥΦΗ

Ἐγώ. Εἴν' ἀλήθεια.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Ποιά χέρια
μοῦ φορέσαν τὰ σπιρούνια;

ΝΥΦΗ

Τοῦτα τὰ χέρια, πού εἶναι δικά σου,
μὰ σὰ σὲ βλέπω, θέλω μὲ τοῦτα
ὄλες τὶς φλέβες σου τὶς γαλάζιες
καὶ τὸ μουρμούρισμά τους νὰ λιώσω.
Σ' ἀγαπῶ! Σ' ἀγαπῶ! Ἄλλὰ φύγε!
Γιατὶ ἂν μπορούσα νὰ σὲ σκοτώσω,
θὰ σὲ σαβάνωνα σὲ μιὰ κάσα
καὶ θὰ κεντοῦσα τὸ σάβανό σου
μὲ μανουσάκια καὶ μὲ βιολέτες.

Ἄχ, τί κακό, τί φωτιά
τὸ κεφάλι μου ἀνάβει!

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Τί σπασμένα γυαλιὰ μου τρυπᾶνε τὴ γλώσσα!
Γιατ' ἔχτισα νὰ σὲ λησμονήσω
πέτρινο τοῖχο μπροστὰ στὸ σπίτι μου
νὰ μὲ χωρίζει ἀπὸ τὸ δικό σου.
Ἀλήθεια λέω. Δὲν τὸ θυμᾶσαι;
Κι ὅταν σὲ εἶδα ἀπὸ μακριὰ
ἔριξα σκόνη μέσα στὰ μάτια μου.
Μὰ σὰν καβάληκα τ' ἄλογό μου
ἐκεῖνο μ' ἔφερε μπρὸς στὴν πόρτα σου.
Τότε καρφίτσες μαλαματένιες
μπήκαν στὸ αἷμα μου κι ἔγινε μαῦρο,
κι ἅμα κοιμήθηκα τὸ κορμί μου
ἀγκάθια γιόμισε καὶ τριβόλια.
Ἄν φταίει κάποιος, δὲν εἰμ' ἐγώ,
ἀν φταίει κάποιος, εἶναι ἡ γῆ
κι ἡ εὐωδιὰ πού ξεχύνεται
ἀπὸ τὰ στήθια καὶ τὶς πλεξοῦδες σου.

ΝΥΦΗ

Ἄχ, τί τρελή, τί τρελή!
Στὸ λέω, νὰ μοιραστῶ δὲ θέλω
μαζί σου οὔτε κρεβάτι οὔτε ψωμί,
κι ὅμως δὲν εἶναι μιὰ στιγμή
πού νὰ μπορῶ νὰ ζῶ μακριὰ σου.
Γιατί μὲ διώχνεις κι ἐγὼ μένω,
μου λὲς νὰ φύγω, μὰ μὲ σέρνεις
σὰν ἀχερόκλωνο τοῦ ἀγέρα.
Σκέψου, παράτησα ἕναν ἄντρα
μ' ὅλο τὸ σὶ του στὴ μέση,
κι ἔφυγα πρὶν τελειώσει ὁ γάμος

μὲ τὸ στεφάνι στὸ κεφάλι.
 "Ὁμως ἐσένα θὰ σκοτώσουν,
 ἐσένα! Κι ἔρχονται. Δὲ θέλω!
 "Ἄσε με μόνη! Φύγε, φύγε!
 Κανείς δὲν εἶναι νὰ σὲ σώσει.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Πουλιὰ τῆς χαραυγῆς ξυπνήσαν
 καὶ φτερουγίζουσε στὰ δέντρα.
 Ἡ νύχτα ἀργοπεθαίνει τώρα
 πάνου στοῦ λιθαριοῦ τὴν κόψη.
 Πᾶμε νὰ βροῦμε μιὰ γωνιά
 ὅπου θὰ σ' ἀγαπῶ γιὰ πάντα,
 καὶ δὲ μὲ νιάζουν οἱ ἄνθρωποι
 μὲ τὸ φαρμάκι ποὺ χύνουν.
 (Τὴν ἀγκαλιάζει μὲ πάθος.)

ΝΥΦΗ

Κι ἐγὼ θὰ κοιμηθῶ στὰ πόδια σου
 γιὰ νὰ φυλάω τὰ ὄνειρά σου.
 Γυμνή, κοιτάζοντας τὸν κάμπο,
 (δραματικῆ)
 σὰ σκύλα. Γιατὶ σκύλα εἶμαι!
 Γιατὶ στὰ μάτια σὲ θεωρῶ
 κι ἡ ὀμορφάδα σου μὲ καίει.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Ἡ μιὰ φωτιά βρῖσκει τὴν ἄλλη.
 Ἡ ἴδια ἢ φλόγα τὰ σκοτώνει
 μαζὶ δυὸ στάχια ἀδερφωμένα.
 Πᾶμε!
 (Τὴν τραβάει.)

ΝΥΦΗ

Ποῦ μὲ τραβᾷς;

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Ἐκεῖ πού δὲν μποροῦν νὰ ῥθοῦνε
ὄσοι μᾶς κυνηγᾶνε τῶρα.
Ἐκεῖ πού θὰ μπορῶ νὰ σὲ κοιτάζω!

ΝΥΦΗ

(σαρκαστική)

Στὰ πανηγύρια νὰ μὲ γυρίζεις
νὰ ῥμαι ντροπὴ κάθε γυναίκας,
κι οἱ ἄνθρωποι νὰ μὲ κοιτᾶνε
μὲ τὰ σεντόνια τοῦ γάμου μου
σὰ φλάμπουρα στὸν ἀέρα.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Τὸ ξέρω. Ἐπρεπε νὰ σ' ἀφήσω.
ἂν εἶχα νοῦ γιὰ νὰ σκεφτῶ.
Μὰ ἀπὸ κοντὰ σου δὲν μπορῶ
νὰ φύγω πιά. Κι ἐσύ, τὸ ἴδιο.
Δοκίμασε. Κάν' ἓνα βῆμα.
Καρφιὰ τοῦ φεγγαριοῦ καρφώσαν
τὴ μέση μου μὲ τοὺς γοφούς σου.

(*Ὁλη αὐτὴ ἡ σκηνὴ εἶναι βίαιη, γεμάτη μεγάλο
αἰσθησιασμό.*)

ΝΥΦΗ

Ἄκοῦς;

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Ναί! Περπατᾶνε.

ΝΥΦΗ

Φεύγα!

Ἐγὼ θὰ μείνω νὰ πεθάνω
μὲ τὰ ποδάρια στὸ νερὸ
καὶ μὲ τ' ἀγκάθια στὸ κεφάλι.
Καὶ θὰ μὲ κλαῖνε τὰ φύλλα
βρώμα μαζί καὶ παρθένα.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Πάψε. Ἄνεβαινουν.

ΝΥΦΗ

Φεύγα!

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Σιγά. Νὰ μὴ μᾶς καταλάβουν.
Ἐσὺ μπροστά. Πᾶμε, σοῦ λέω!
(Ἡ Νύφη διστάζει.)

ΝΥΦΗ

Κι οἱ δυὸ μαζί!

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

(τὴν ἀγκαλιάζει)

Ὅπως τὸ θέλεις!
Θὰ μᾶς χωρίσουν, ὅταν μονάχα
θὰ ἔχω πεθάνει.

ΝΥΦΗ

Κι ἐγὼ μαζί σου.

(Βγαίνουν ἀγκαλιασμένοι.)

(Μπαίνει τὸ Φεγγάρι προχωρώντας πολὺ ἀργά. Ἡ σκηνὴ παίρνει ἓνα δυνατὸ γαλάζιο φῶς. Ἀκούγονται τὰ δυὸ βιολιά. Ξαφνικὰ ἀκούγονται δυὸ συρτὲς σπαραχτικὲς κραυγές, καὶ τὰ βιολιά μονομιᾶς σταματᾶνε. Στὴ δεύτερη κραυγὴ φαίνεται ἡ Ζητιάνα μὲ γυρισμένη τὴ ράχη. Ἀνοίγει τὸν μανδύα καὶ μένει ἔτσι στὸ κέντρο τῆς σκηνῆς ὡς ἓνα μεγάλο πουλὶ μὲ φτερὰ θεόρατα. Τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ σταματᾶει ἀπάνω της. Ἡ αὐλαία πέφτει μέσα σὲ ἀπόλυτη σιγή.)

ΑΥΛΑΙΑ

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΙΚΟΝΑ

"Άσπρη κάμαρα μὲ χοντροὺς τοίχους κι ἀψίδες. Δεξιὰ κι ἀριστερὰ σκάλες ἄσπρες. Στὸ βῆθος μεγάλη ἀψίδα καὶ τοῦχος στὸ ἴδιο χρῶμα. Τὸ πάτωμα εἶναι κι αὐτὸ ἄσπρο γυαλιστερό. Ἡ ἀπλὴ τούτη κάμαρα δίνει μιὰ ἐντύπωση μεγαλόπρεπης ἐκκλησιαῆς. Δὲν πρέπει νὰ ἔχει κανέναν τόνο σταχτί, καμιὰ σκιά, οὔτε ἀκόμη ὅσο χρειάζεται γιὰ τὴν προοπτικὴ.

(Δυὸ Κορίτσια ντυμένα σκοῦρο-μπλέ, τυλίγουν ἕνα κόκκινο κουβάρι.)

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Κουβάρι, κουβαράκι,
τί θέλεις νὰ γενεῖς;

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

"Ἐνα χαρτί κρουστάλλι,
ἔν' ἄσπρο γιασεμί.
Πρὶν γεννηθεῖ νὰ σβήσει,
πρὶν ζήσει νὰ χαθεῖ.
"Ἐνα ψιλὸ γαιτάνι
μὲ μάλλινη θηλειά,
ποῦ ἢ πικροδάφνη σφίγγει
στά πόδια σου μπροστά.

ΚΟΡΙΤΣΑΚΙ

(τραγουδιστὰ)

Πήγατε σεῖς στὸ γάμο;

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

"Ὁχι.

ΚΟΡΙΤΣΑΚΙ

Ούτε κι ἐγὼ δὲν πῆγα!
 Τί νά 'γινε κεῖ μέσα
 στῶν ἀμπελιῶν τὰ φύλλα;
 Τί νά 'γινε κεῖ πέρα
 στοὺς κλώνους τῆς ἐλιᾶς;
 Τί νά 'γινε, κι ἀκόμα
 δὲ γύρισε κανεὶς;
 Πήγατε σεῖς στὸ γάμο;

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Ὅχι, σοῦ εἶπαμε, ὄχι.

ΚΟΡΙΤΣΑΚΙ

(βγαίνοντας)

Ούτε κι ἐγὼ δὲν πῆγα!

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Κουβάρι, κουβαράκι,
 τί λὲς νὰ τραγουδήσεις;

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Λαβωματιὲς κερένιες,
 καημοὺς ἀπὸ μυρτιά.
 Ἡ χαραυγὴ θὰ γιάνει
 τὸν πόνο τῆς νυχτιᾶς.

ΚΟΡΙΤΣΑΚΙ

(στὴν πόρτα)

Στὰ μυτερά τὰ βράχια
 σταμάτησε ἡ κλωνά.
 Μὰ νὰ διαβεῖ τῆς εἶπαν
 τὰ πράσινα βουνά.
 Καὶ πάει, πάει, πάει,
 ὥσπου νὰ φτάσει ἐκεῖ

μ' ένα πικρό μαχαίρι
ν' ἀρπάξει τὸ ψωμί.
(*Βγαίνει.*)

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Κουβάρι, κουβαράκι,
γιὰ ποιόν θέλεις νὰ πεῖς;

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Γι' ἀγαπημένο φίλο,
γαμπρὸ χωρὶς μιλιὰ.
Τοὺς εἶδα ξαπλωμένους
στὴ μαύρη λαγκαδιά.
(*Στέκεται κοιτάζοντας τὸ κουβάρι.*)

ΚΟΡΙΤΣΑΚΙ

(*στὴν ἄκρη τῆς πόρτας*)
Καὶ πάει, πάει, πάει,
ὄσο νὰ 'ρθεῖ κι ἐδῶ.
Στὴ λάσπη βουτηγμένοι
νὰ φτάνουν ἀγρουκῶ.
Σκουτιὰ ματοβαμμένα,
κορμιὰ ξερὰ κι οἱ δυό.
(*Βγαίνει.*)

(*Μπαίνουν ἡ Γυναίκα κι ἡ Πεθερὰ τοῦ Λεονάρδο.
Βρίσκονται σ' ἀγωνία.*)

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Ἔρχονται οἱ ἄλλοι;

ΠΕΘΕΡΑ

(*ἀπότομα*)

Δὲν ξέρουμε.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Τί νέα ἀπὸ τὸ γάμο;

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Πές μας.

ΠΕΘΕΡΑ
(ξερά)

Τίποτα.

ΓΥΝΑΙΚΑ

Θέλω νά γυρίσω νά μάθω.

ΠΕΘΕΡΑ
(ἀποφασιστικά)

Ἐσύ θά πᾶς στοῦ σπίτι σου.
Νά κλάψεις μέσα ἐκεῖ καί νά γεράσεις,
καρτερική, περήφανη καί μόνη.
Ἐκεῖνος, ζωντανός ἢ πεθαμένος,
δὲ θά ἔμπει μέσα.
Τὴν πόρτα θά τὴν κλείσεις.
Τὰ παρεθύρια θά τὰ καρφώσουμε.
Καί θά ἔρθουν μπόρες καί νυχτιές
πάνου ἀπὸ τὸ πικρὸ χορτάρι.

ΓΥΝΑΙΚΑ

Τί νά ἔγινε Θεέ μου, τί νά ἔγινε;

ΠΕΘΕΡΑ

Νά μὴ σὲ νιάζει.
Κρύψε τὸ πρόσωπό σου ἀπὸ τὸν κόσμο.
Τὰ παιδιὰ σου
εἶναι παιδιὰ δικά σου. Τίποτ' ἄλλο.
Ἀπάνου στοῦ κρεβάτι σου
νά βάλεις στάχτινο σταυρὸ
κεῖ πού εἶταν τὸ προσκέφαλό του.
(Βγαίνουν.)

ΖΗΤΙΑΝΑ

(στην πόρτα)

"Ένα κομματάκι ψωμί, παιδάκια μου.

ΚΟΡΙΤΣΑΚΙ

Φύγε!

(Τὰ Κορίτσια μαζεύονται τὸ ἓνα κοντὰ στ' ἄλλο.)

ΖΗΤΙΑΝΑ

Γιατί;

ΚΟΡΙΤΣΑΚΙ

Γιατί εἶσαι γκρινιάρα: φύγε!

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Μικρή!

ΖΗΤΙΑΝΑ

Λές και γυρεύω τὰ μάτια σου! "Ένα σύννεφο
πουλιά φέρνω πίσω μου. Θέλεις ἓνα;

ΚΟΡΙΤΣΑΚΙ

"Εγὼ θέλω νὰ φύγω!

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

(στὴ Ζητιάνα)

Μήν τὴν ἀκοῦς!

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

"Έρχεσαι ἀπὸ τὴν ἀκροποταμιά;

ΖΗΤΙΑΝΑ

"Απὸ κεῖ ἔρχομαι!

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

(δειλά)

Νὰ σὲ ρωτήσω κάτι;

ΖΗΤΙΑΝΑ

Τοὺς εἶδα, ναί: σὲ λίγο θὰ τοὺς φέρουν.
 Δυὸ ποταμοὶ γαληνεμένοι τέλος
 ἀνάμεσα στὶς πέτρες τὶς μεγάλες,
 δυὸ ἄντρες μὲς στὰ πόδια τῶν ἀλόγων.

Στὴν ὁμορφιὰ τῆς νύχτας ἐπεθάναν!

(μὲ ἱκανοποίηση)

Πεθάναν, ναί, πεθάνανε!

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Πάψε, γριά, πάψε!

ΖΗΤΙΑΝΑ

Τὰ μάτια τους λουλούδια τσακισμένα.
 Τὰ δόντια τους δυὸ χοῦφτες ἄσπρο χιόνι.
 Ξεροὶ κι οἱ δυὸ. Κι ἡ νύφη ἔρχεται πίσω
 μὲ ματωμένη τὴν ποδιά καὶ τὰ μαλλιά της.
 Τοὺς φέρνουν τὰ ψηλά τὰ παληκάρια
 στοὺς ὤμους μὲ κουβέρτες σκεπασμένους.
 "Ἐτσ' εἶτανε γραφτό τους. Τίποτ' ἄλλο.
 "Ἐτσ' εἶτανε τὸ δίκιο νὰ γενεῖ.
 Τὸ χρυσαφένιο τὸν ἀνθὸ νὰ τὸν μαυρίσει ἡ σκόνη!
 (Φεύγει. Τὰ Κορίτσια χαμηλώνουν τὸ κεφάλι,
 κι ἀρχίζουν νὰ βγαίνουν ρυθμικά.)

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Νὰ τὸν μαυρίσει ἡ σκόνη.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Τὸ χρυσαφένιο τὸν ἀνθό.

ΚΟΡΙΤΣΑΚΙ

Στὸ χρυσαφένιο ἀπάνου τὸν ἀνθό,
 τοὺς κουβαλᾶνε τώρα ἀπ' τὸ ποτάμι.

Μελανιασμένος ὁ ἕνας.
 Μελανιασμένος κι ὁ ἄλλος.
 Τάχα ποιὸ ἀηδόνι σκοτεινὸ,
 νὰ φτερουγίζει τώρα καὶ νὰ κλαίει
 στὸ χρυσαφένιο ἀπάνου τὸν ἀνθό!

(Βγαίνει. Ἡ σκητὴ μένει ἄδεια. Μπαίνει ἡ Μάνα μὲ
 μιὰ Γειτόνισα. Ἡ Γειτόνισα κλαίει.)

MANA

Πάψε.

ΓΕΙΤΟΝΙΣΑ

Δὲν μπορῶ.

MANA

Πάψε σοῦ εἶπα. (Στὴν πόρτα.) Κανείς δὲν εἶν' ἐδῶ; (Φέρνει τὰ χέρια στὸ μέτωπο.) Κι ὅμως καρτέραγα τὸ γιό μου νὰ μοῦ μιλήσει. Ἄλλὰ ὁ γιός μου τώρα, εἶναι μιὰν ἀγκυλιὰ ξερὰ λουλούδια. Ὁ γιός μου εἶναι μιὰ σκοτεινὴ φωνὴ πίσω ἀπὸ τὰ βουνά. (Μὲ λύσσα στὴ Γειτόνισα.) Θὰ πάψεις; Δὲ θέλω μοιρολόγια σὲ τοῦτο τὸ σπίτι. Τὰ δάκρυα τὰ δικὰ σας βγαίνουν ἀπὸ τὰ μάτια μοναχά, τίποτ' ἄλλο. Μὰ τὰ δικὰ μου θὰ ῥθουνε ὅταν θὰ μείνω μοναχὴ, θ' ἀνέβουν ἀπὸ τὶς ρίζες τῶν ποδιῶν, ἐδῶ ἀπὸ τὰ σωθικά μου βαθιά, καὶ θὰ ῥναι πιδ καφτερὰ κι ἀπ' τὸ αἷμα.

ΓΕΙΤΟΝΙΣΑ

*Ἐλα στὸ σπίτι μου. Μὴν κάθεσαι δῶ.

MANA

*Ἐδῶ θέλω νὰ μείνω, ἐδῶ. Τί ἔχω νὰ φοβηθῶ πιά; *Ὅλοι τους τώρα πεθάνανε. Τώρα, θε νὰ κοιμᾶμαι τὰ μεσάνυχτα, θε νὰ κοιμᾶμαι χωρὶς νὰ μοῦ ταραζοῦν τὴν καρδιά τὰ ντουφέκια καὶ τὰ μαχαίρια. *Ἄλλες μανάδες θὰ κρέμονται στὰ παράθυρα καὶ θὰ τὶς μαστιγώνει ἡ βροχὴ, προσμένοντας

τὸ γυρισμὸ τῶν παιδιῶν τους. Ἐγώ, ὄχι. Ἐγὼ θὰ κάμω μὲ τ' ὄνειρό μου ἓνα μικρὸ παγωμένο περιστέρι ἀπὸ φίλντισι, γιὰ νὰ τὸ στέλνω τὴν αὐγὴ νὰ φέρνει καμέλιες πάχνης πάνου ἀπ' τὸ κοιμητήρι. Μὰ ὄχι, ὄχι. Δὲν εἶναι κοιμητήρι, δὲν εἶναι κοιμητήρι: κρεβάτι γῆς, κούνια πού τοὺς φυλάει καὶ πού τοὺς νανουρίζει στὸν οὐρανό. *(Μπαίνει μιὰ γυναίκα ντυμένη στὰ μαῦρα, πηγαίνει δεξιὰ καὶ γονατίζει. Στὴ Γειτόνισα.)* Βγάλε τὰ χέρια ἀπὸ τὰ μάτια σου. Θὰ ῥθοῦν ἡμέρες δύσκολες. Δὲ θέλω νὰ ἰδῶ κανέναν. Ἡ γῆ κι ἐγώ. Τὰ δάκριά μου κι ἐγώ. Καὶ τοῦτοι οἱ τέσσεροι τοῦχοι. Ἄχ! Ἄχ! *(Κάθεται ἀποκαμωμένη.)*

ΓΕΙΤΟΝΙΣΑ

Λυπήσου τὴ ζωὴ σου.

MANA

(ρίχνοντας τὰ μαλλιά πίσω)

Ἔχεις δίκιο. Πρέπει νὰ κάνω κουράγιο. *(Κάθεται.)* Γιατὶ θὰ ῥθοῦν οἱ γειτόνισες καὶ δὲ θέλω νὰ μὲ ἰδοῦν τόσο ἀδύνατη κι ἔρμη. Τόσο ἔρμη! Μιὰ γυναίκα πού δὲν ἔχει οὔτ' ἓνα γιὸ νὰ τοῦ φιλήσει τὰ χεῖλια.

(Μπαίνει ἡ Νύφη. Ἔχει ρίξει στοὺς ὄμους της ἓνα μαῦρο σάλι, καὶ δὲν φορεῖ πιά τὸ στεφάνι τῆς πορτοκαλιᾶς.)

ΓΕΙΤΟΝΙΣΑ

(πηγαίνοντας πρὸς τὴ Νύφη, μὲ λύσσα)

Ποῦ πᾶς;

ΝΥΦΗ

Ἐδῶ ἔρχομαι.

MANA

(στὴ Γειτόνισα)

Ποιὸς εἶναι;

ΓΕΙΤΟΝΙΣΑ

Δὲν τὴ γνωρίζεις;

ΜΑΝΑ

Γι' αὐτὸ ρωτᾶω ποιὸς εἶναι. Δὲ θέλω νὰ τὴ γνωρίσω γιὰ νὰ μὴν τῆς καρφώσω τὰ δόντια μου στὸ λαιμό. Ὅχι! (Πηγαίνει πρὸς τὴ Νύφη μὲ ὀρμή, ἀλλὰ συγκρατιέται. Στὴ Γειτόνισα.) Τὴ βλέπεις; Κάθεται κεῖ καὶ κλαίει, κι ἐγὼ κοιτάζω ἤσυχη καὶ δὲν τῆς βγάνω τὰ μάτια. Δὲν ξέρω τί ἔπαθα. Δὲν ἀγαποῦσα τάχα τὸ γιό μου; Ἀλλὰ ἡ τιμὴ του; Ποῦ εἶναι ἡ τιμὴ του; (Χτυπάει τὴ Νύφη. Ἐκείνη πέφτει χάμω.)

ΓΕΙΤΟΝΙΣΑ

Γιὰ τ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ! (Προσπαθεῖ νὰ τὶς χωρίσει.)

ΝΥΦΗ

(στὴ Γειτόνισα)

Ἄσ' την. Ἦρθα νὰ μὲ σκοτώσει καὶ νὰ μὲ βάλουν μαζί τους. (Στὴ Μάνα.) Μὰ ὄχι μὲ τὰ χέρια. Μὲ σιδερένια τσιγκέλια, μ' ἓνα δρεπάνι κοφτερό, καὶ νὰ τὸ μπήξεις βαθιὰ ὥσπου νὰ σπάσει στὰ κόκαλά μου. Ἄσ' την! Θέλω νὰ ξέρει μοναχά, πὼς εἶμαι καθαρὴ, τίμια. Τρελὴ ναί! Μὰ τώρα νὰ μὲ θάψουνε ἂν κανὰς ἄντρας καθρεφτίστηκε ποτὲ μὲς στὴν ἀσπράδα τῶν βυζιῶν μου.

ΜΑΝΑ

Πάψε, πάψε! Καὶ τί μὲ νιάζει ἐμένα γι' αὐτό;

ΝΥΦΗ

Γιατὶ ἔφυγα μὲ τὸν ἄλλο, ναί, ἔφυγα! (Μὲ ἀγωνία.) Καὶ σὺ τὸ ἴδιο θὰ ἔκανες. Καιγόμουνα, εἴμουνα γιομάτη πληγὲς κι ἀπομέσα κι ἀπόξω, κι ὁ γιός σου εἶτανε μιὰ σταλιά νερό, κι ἐγὼ ἀπὸ κείνη τὴ σταλιά τὰ καρτέραγα ὄλα, γῆ, χῶμα, παιδιά, εὐτυχία. Ἀλλὰ ὁ ἄλλος εἶταν ἓνα ποτάμι

σκοτεινὸ γιομάτο κλαριά, πού ἐρχόταν κοντά μου βου-
ζοντας καὶ τραγουδώντας μουρμουριστὰ ἀνάμεσα στὰ
καλάμια. Ἔτρεχα ν' ἀνταμῶσω τὸ γιό σου πού εἶτανε
σάν παιδάκι ἀπὸ κρύο νερό, κι ὁ ἄλλος μῶστελνε τότε χι-
λιάδες πουλιά πού δὲ μ' ἀφήναν νὰ περπατήσω, κι ἔριχναν
πάχνη πάνου στὶς λαβωματιές μου, τὶς λαβωματιές μιᾶς
φτωχῆς μαραμένῃς γυναίκας, ἐνοῦ ἀδύνατου κοριτσιοῦ
πού τό 'χε ἡ φωτιά χαϊδεμένο. Δὲν ἤθελα, μ' ἀκούς; Δὲν
τὸ ἤθελα! Ὁ γιός σου εἶταν ἡ ἴδια μου ἡ ζωὴ, καὶ δὲν τὸν
γέλασα, ὄχι, δὲν τὸν ἐγέλασα. Ἀλλὰ τὸ χέρι τοῦ ἄλλου μὲ
πῆρε σάν ἓνα κύμα τῆς θάλασσας, μοῦ ἔδωκε μιὰ σάν κου-
τουλιά μουλαριοῦ, καὶ δὲν μποροῦσα νὰ κάμω ἀλλιῶς, θὰ
μ' ἔσερνε κοντά του παντοτεινά, παντοτεινά, παντοτεινά,
ἀκόμα κι ἂν εἶχα γίνει γριά κι ὅλα τοῦ γιοῦ σου τὰ παιδιὰ
κρεμόντανε στὰ μαλλιά μου!

(Μπαίνει μιὰ γειτόνισα.)

ΜΑΝΑ

Δὲ φταίει ἐκείνη, οὔτε κι ἐγώ! (Σαρκαστική.) Ποίος φταίει
τότε; Ψεύτρα, τεμπέλα, ξεδιάντροπη, πού πέταξες ἓνα
στεφάνι πορτοκαλιάς, γιὰ νὰ κερδίσεις μιὰν ἄκρη κρεβα-
τιοῦ, πού εἶταν ἀκόμα ζεστό ἀπὸ ἄλλη γυναίκα!

ΝΥΦΗ

Πάψε, πάψε! Σκότωσέ με ἂν θέλεις. Ἐδῶ εἶμαι! Κοίτα
τί τρυφερὸς εἶν' ὁ λαϊμός μου. Θὰ σοῦ στοιχίσει λιγότερο,
παρὰ νὰ κόψεις μιὰ ντάλια μέσα στὸν κῆπο σου. Μὰ ὄχι
αὐτό, ὄχι αὐτό! Εἶμαι τίμια, τίμια σάν ἓνα κορίτσι νιο-
γέννητο. Καὶ μπορῶ νὰ στὸ δείξω. Ἄναψε τὴ φωτιά. Θὰ
βάλουμε τὰ χέρια μας. Ἐσὺ γιὰ τὸ γιό σου, ἐγὼ γιὰ τὸ
κορμί μου. Νὰ ιδεῖς πού θὰ τὰ βγάλεις πρώτη ἐσὺ.

(Μπαίνει ἄλλη γειτόνισα.)

ΜΑΝΑ

Και τί με νιάζει έμένα για τήν τιμή σου; Και τί με νιάζει
κι αν πεθάνεις; Και τί με νιάζει έμένα, τίποτα πιά, μα τί-
ποτα; Εύλογημένα να είναι τα στάχια που κρύβουν τα
παιδιά μου στις ρίζες τους. Εύλογημένη να είναι ή βροχή
που πλένει των πεθαμένων τα πρόσωπα. Κι εύλογημένος
ό Θεός που μάς ξαπλώνει παντοτεινά τον ένα κοντά στον
άλλο.

(Μπαίνει άλλη γειτόνισα.)

ΝΥΦΗ

Άσε να κλάψω μαζί σου.

ΜΑΝΑ

Κλάψε. Άλλά στην πόρτα.

*(Μπαίνει τὸ Κοριτσάκι. Ἡ Νύφη μένει στὴν πόρτα.
Ἡ Μάνα στὸ κέντρο τῆς σκηνῆς.)*

ΓΥΝΑΙΚΑ

(μπαίνοντας και πηγαίνοντας ἀριστερά)

Εἶταν καμάρι τῆς αὐγῆς
καὶ καβαλάρης ὄμορφος.
Τώρα μιὰ χούφτα χιόνι.
Γύρισε κάμπους καὶ βουνά
καὶ πανηγύρια πέρασε
στὴν ἀγκαλιὰ τῶν κοριτσιῶν.
Ποιός τὸ ἄπιζε νὰ γίνουμε
τὰ μούσκλια τὰ νυχτιάτικα
στεφάνι στὰ μαλλιὰ του;

ΜΑΝΑ

Ἡλιοτρόπι τῆς μάνας σου,
καὶ καθρέφτη τῆς γῆς.
Νὰ βάλουμε στὰ στήθια σου

σταυρό τῆς πικροδάφνης,
 νά σοῦ σκεπάσουν τὸ κορμί
 μὲ σάβανο μεταξωτό,
 καὶ τὸ νερὸ τὸ δροσερὸ
 ἀπάνου στ' ἄσπρα χέρια σου
 νά γίνει μοιρολόι.

ΓΥΝΑΙΚΑ

Ἄχ, νά τοι τέσσεροι λεβέντες,
 τοὺς κουβαλᾶνε σηκωτούς!

ΝΥΦΗ

Ἄχ, νά τέσσερα παληκάρια,
 φέρνουν τὸ χάρο στὸν ἀέρα!

MANA

Γειτόνισες.

ΚΟΡΙΤΣΑΚΙ

(στην πόρτα)

Τώρα τοὺς φέρνουν.

MANA

Ἔτσι εἶταν πάντα.

Μὲ τὸ σταυρό. Μὲ τὸ σταυρό.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Γλυκὰ τὰ καρφιά σου,
 γλυκὸς ὁ σταυρός σου,
 γλυκὸ τ' ὄνομά σου,
 Χριστέ.

ΝΥΦΗ

Ὁ σταυρὸς νά φυλάει καὶ πεθαμένους καὶ ζωντανούς.

MANA

Γειτόνισες: μ' ἓνα μαχαίρι,

μ' ένα μικρό-μικρό μαχαίρι,
μιὰ μέρα άφορεσμένη και πικρή,
κάν δυο κάν τρεῖς θά 'ταν ή ώρα,
δυο άντρες σκοτωθήκανε γι' άγάπη.

Μ' ένα μικρό-μικρό μαχαίρι,
π' ούτε τὸ χέρι δέν τὸ πιάνει,
μὰ κείνο μπαίνει παγωμένο
στην ξαφνιασμένη μας καρδιά,
και σταματάει έκει πού τρέμει
θολή κι άξήγητη για πάντα
ή σκοτεινή μας ρίζα τῆς κραυγῆς.

Κι είναι, σ'ας λέω, ένα μαχαίρι,
ένα μικρό-μικρό μαχαίρι,
ψάρι χωρίς ποτάμι, χωρίς λέπια,
π' ούτε τὸ χέρι δέν τὸ πιάνει.

Κι όμως μιὰ μέρα άφορεσμένη,
κάν δυο κάν τρεῖς θά 'ταν ή ώρα,
μὲ τοῦτο τὸ μικρό μαχαίρι
δυο παληκάρια μεῖναν ξερά
μὲ πανιασμένα τὰ χείλια τους.
Ούτε τὸ χέρι δέν τὸ πιάνει
μὰ κείνο μπαίνει παγωμένο
στην ξαφνιασμένη μας καρδιά,
και σταματάει έκει πού τρέμει
θολή κι άξήγητη για πάντα
ή σκοτεινή μας ρίζα τῆς κραυγῆς.

(Οι γειτόνισες, γονατισμένες στο πάτωμα, κλαῖνε.)

ΑΥΛΑΙΑ

